

ראשון

במדבר 30

И говорил Моисей главам колен
сынов Израилевых, и сказал: вот, что
повелел Превечный.

2 וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל-רָאשֵׁי הַמַּטֹּת לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֶה

הַדְּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה:

וּמִלִּיל מֹשֶׁה עִם רִישֵׁי שְׁבֻטֵיָּא לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימַר דִּין
פְּתִגְמָא דִּי פְקִיד יִי

Rashi

ראשי המטות. חלק כבוד לנשיאים ללמדם תחלה ואחר כך לכל בני ישראל ומנין שאף שאר הדברות כן תלמוד לומר (שמות
לד, לא-לב) וישבו אליו אהרן וכל הנשיאים בעדה וידבר משה אליהם ואחרי כן נגשו כל בני ישראל. ומה ראה לאומרה כאן
למד שהפרת נדרים ביחיד מומחה ואם אין יחיד מומחה מפר בשלשה הדיוטות או יכול שלא אמר משה פרשה זו אלא
לנשיאים בלבד נאמר כאן זה הדבר ונאמר בשחוט חוץ (ויקרא יז, ב) זה הדבר מה להלן נאמרה לאהרן ולבניו ולכל בני
ישראל שנאמר דבר אל אהרן וגו' אף זו נאמרה לכולן (ספרי מטות קנג. נדרים עח, א. ב"ב קכ):
זה הדבר. משה נתנבא (שמות יא, ד) בכה אמר ה' כחצות הלילה. והנביאים נתנבאו בכה אמר ה' מוסף עליהם משה
שנתנבא בלשון זה הדבר. דבר אחר זה הדבר מיעוט הוא לומר שהחכם בלשון התרה ובעל (ואב) בלשון הפרה כלשון הכתוב
כאן ואם חלפו אין מותר ואין מופר (ספרי שם. נדרים שם):

Когда кто даст обет Превечному, или
поклонится клятвою, положив зарок
на душу свою, то да не осквернит
слова своего; все, как это вышло из уст
его, должен он сделать.

גִּבֹר אָרִי יֵדֶר נֶדֶר קָדָם יְיָ אוֹ יְקַיֵּם קָיָם לְמִסֵּר אֶסֶר
עַל נַפְשִׁיהָ לֹא יִבְטֵל פְּתֻמָּיָה כָּכֹל דֵּי יִפּוֹק מִפּוּמִּיָּה
יַעֲבֹד

3 אִישׁ כִּי־יֵדֶר נֶדֶר לַיהוָה אוֹ־הִשָּׁבַע ^{oath} שְׁבַעָה לְאֶסֶר
אֶסֶר עַל־נַפְשׁוֹ לֹא יִחַל דְּבָרוֹ כָּכֹל־הַיָּצָא מִפִּיו יַעֲשֶׂה:

Rashi

נדר. האומר הרי עלי קונם שלא אוכל או שלא אעשה דבר פלוני יכול אפילו נשבע שיאכל נבלות אני קורא עליו ככל היוצא
מפיו יעשה תלמוד לומר לאסור אסר לאסור את המותר ולא להתיר את האסור (ספרי שם):
לא יחל דברו. כמו לא יחלל דברו לא יעשה דבריו חולין (שם):

Когда же женщина даст обет
Превечному, или положит на себя
зарок в доме отца своего, в юности
своей,

וְאִתָּתָא אָרִי תֵדֶר נֶדֶר קָדָם יְיָ וְתִסֵּר אֶסֶר בֵּית
אָבוּהָא בְּרִבּוּתָהָא

4 וְאִשָּׁה כִּי־תֵדֶר נֶדֶר לַיהוָה וְאָסְרָה אֶסֶר בֵּית אָבִיהָ
בְּנַעֲרֻתָהּ : ^{was awakened}

Rashi

בבית אביה. ברשות אביה ואפילו אינה בביתו (שם):
בנעוריה. ולא קטנה ולא בוגרת שהקטנה אין נדרה נדר והבוגרת אינה ברשותו של אביה להפר נדריה ואי זו היא קטנה אמרו
רבותינו (נדה מה, ב) בת י"א שנה ויום אחד נדריה נבדקין. אם ידעה לשם מי נדרה ולשם מי הקדישה נדרה נדר. בת י"ב
שנה ויום אחד אינה צריכה להבדק:

И услышит отец её обет её или зарок её, который она положила на душу свою, и умолчит о том отец её, то все обеты её должны состояться, и всякий зарок, который она положила на душу свою, должен состояться.

וְשָׁמַע אָבוֹהָא יֵת נְדָרָהּ וְאַסְרָהּ דִּי אֶסְרַת עַל נַפְשָׁהּ
וְיִשְׁתַּחֲוֶה לָּהּ אָבוֹהָא וְיִקְוִמוּן כָּל נְדָרָהּא וְכָל אֶסְרֵי דִּי
אֶסְרַת עַל נַפְשָׁהּ יִקְוִמוּן

Если же отец её запретит ей в день, когда услышит, то все обеты её и зароки её, которые она положила на душу свою, не состоятся, и Превечный простит ей, так как отец её запретил ей.

וְאִם אֶעֱדִי אָבוֹהָא יֵתָּה בְּיוֹמָא דְשָׁמַע כָּל נְדָרָהּא
וְאַסְרָהּא דִּי אֶסְרַת עַל נַפְשָׁהּ לֹא יִקְוִמוּן וּמִן קֳדָם יי
יִשְׁתַּחֲבֹק לָּהּ אָרִי אֶעֱדִי אָבוֹהָא יֵתָּה

5 וְשָׁמַע אָבִיהָ אֶת־נְדָרָהּ וְאַסְרָהּ אֲשֶׁר אָסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ

וְהִחְרִישׁ לָהּ אָבִיהָ וְקָמוּ כָּל־נְדָרֶיהָ וְכָל־אֶסֶר

אֲשֶׁר־אָסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ יָקוּם:

6 וְאִם־ הִנִּיא אָבִיהָ אֹתָהּ בְּיוֹם שָׁמַעַו כָּל־נְדָרֶיהָ ^{to refuse}

וְאַסְרֶיהָ אֲשֶׁר־אָסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ לֹא יָקוּם וַיְהִי־הָ

יִסְלַח לָּהּ כִּי־הִנִּיא אָבִיהָ אֹתָהּ: ^{to forgive}

Rashi

וְאִם הִנִּיא אָבִיהָ אֹתָהּ. אִם מִנַּע אֹתָהּ מִן הַנִּדָּר כְּלוּמַר שֶׁהִפְרָ לָהּ. הִנֵּא זֶה אֵינִי יוֹדֵעַ מָה הִיא כִּשְׁהוּא אוֹמֵר וְאִם בְּיוֹם שְׁמוּעַ אִישָׁה יִנִּיא אֹתָהּ וְהִפְרָ הוּא אוֹמֵר הִנֵּא זֶה הִפְרָה (סִפְרֵי שֵׁם) וּפְשׁוּטוֹ לִשׁוֹן מִנִּיעָה וְהִסְרָה וְכֵן (בַּמִּדְבָּר לִב, ז) וְלִמָּה תִּנְיָאוֹן וְכֵן (תְּהִלִּים קמ"א, ה) שֶׁמֶן רֹאשׁ אֶל יְנֵי רֹאשִׁי וְכֵן (בַּמִּדְבָּר יד, לד) וַיִּדְעַתֶּם אֶת תְּנוּאָתִי. אֶת אֲשֶׁר סִרְתֶּם מֵעָלַי: וְה' יִסְלַח לָהּ. בְּמָה הִכְתוּב מִדְּבַר בִּאשָׁה שֶׁנִּדְרָה בְּנוֹזֵר וְשָׁמַע בַּעֲלָהּ וְהִפְרָ לָהּ וְהִיא לֹא יוֹדֵעָה וְעוֹבֵרֶת עַל נְדָרָהּ וְשׁוֹתָהּ יֵין וּמִטְמָאָה לְמִתִּים זֶה הִיא שֶׁצְרִיכָה סְלִיחָה וְאֵף עַל פִּי שֶׁהוּא מוֹפֵר וְאִם הַמוֹפְרִים צְרִיכִים סְלִיחָה קֵל וְחוֹמֵר לְשִׁאֲיֵינוּ מוֹפְרִים (סִפְרֵי):

А если она выйдет за муж, и обеты её
на ней, или изречение уст её,
которым она положила зарок на душу
свою;

וְאִם מְהֵרָה תִּהְיוּ לְגִבּוֹר וְנִדְרָהָא עָלֶיהָ אוֹ פִּירוּשׁ
סְפוֹתָהָא דִּי אֶסְרֵת עַל נַפְשָׁהּ

7 וְאִם־הָיוּ תִּהְיֶה לְאִישׁ וְנִדְרֶיהָ עָלֶיהָ אוֹ מִבְטָא
שְׁפָתֶיהָ אֲשֶׁר אָסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ:

Rashi

ואם היו תהיה לאיש. זו ארוסה או אינו אלא נשואה כשהוא אומר ואם בית אישה נדרה הרי נשואה אמור וכאן בארוסה ובא לחלוק בה שאביה ובעלה מפירין נדריה הפר האב ולא הפר הבעל ולא הפר האב הרי זה אינו מופר ואין צריך לומר אם קיים אחד מהם (שם. נדרים סז):
ונדריה עליה. שנדרה בבית אביה ולא שמע בהן אביה ולא הופרו ולא הוקמו (ספרי שם):

И услышит муж её, когда ни услышит,
и умолчит о том, то должны
состояться обеты её, и зарок её,
которые она положила на душу свою,
должны состояться.

וְיִשְׁמַע בְּעֵלָהּ בְּיוֹמָא דְשִׁמְעָה וְיִשְׁתּוֹק לָהּ וְיִקוּמוּן
נִדְרָהָא וְאֶסְרָהָא דִּי אֶסְרֵת עַל נַפְשָׁהּ יְקוּמוּן

8 וְשָׁמַע אִישָׁהּ בְּיוֹם שִׁמְעוֹ וְהִחְרִישׁ לָהּ וְקָמוּ נִדְרֶיהָ
וְאֶסְרָהּ אֲשֶׁר־אָסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ יִקָּמוּ:

Rashi

ושמע אישה וגו'. הרי לך שאם קיים הבעל שהוא קיים (שם):

Если же муж её, в день, когда
услышит, запретит ей, то этим он
уничтожает обет её, который на ней,
и изречение уст её, которым она
положила зарок на душу свою; и
Превечный простит ей.

וְאִם בְּיוֹמָא דְשִׁמְעָה בְּעֵלָהּ אֶעְדִּי יְתָהּ וּיְבַטֵּל יֵת נִדְרָהָא
דִּי עָלָהּ וְיֵת פִּירוּשׁ סְפוֹתָהָא דִּי אֶסְרֵת עַל נַפְשָׁהּ וּמֵן
קָדָם יִי יִשְׁתַּבֵּק לָהּ

9 וְאִם בְּיוֹם שִׁמְעָה אִישָׁהּ יִנְיָא אוֹתָהּ וְהִפָּר
אֶת־נִדְרָהּ אֲשֶׁר עָלֶיהָ וְאֵת מִבְטָא שְׁפָתֶיהָ אֲשֶׁר
אָסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ וַיְהִי וַיִּסְלַח־לָהּ:

Rashi

והפר את נדרה אשר עליה. יכול אפילו לא הפר האב תלמוד לומר בנעוריה בית אביה כל שבנעוריה ברשות אביה היא (קידושין יג. כתובות מו, ב):

А что до обета вдовы и разведенной, то, какой бы зарок она ни положила на душу свою, он должен состояться для нея.

וְנָדָר אֶרְמֵלָא וּמִתְרַכָּא כָּל דִּי אֶסְרֵת עַל נַפְשָׁהּ יָקוּם
עָלֶיהָ

10 וְנָדָר אֶלְמָנָה וְגֵרוּשָׁה כָּל אֲשֶׁר־אָסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ
to drive out from a...

יָקוּם עָלֶיהָ:

Rashi

כל אשר אסרה על נפשה יקום עליה. לפי שאינה לא ברשות אב ולא ברשות בעל ובאלמנה מן הנשואין הכתוב מדבר. אבל אלמנה מן האירוסין מת הבעל נתרקנה וחזרה לרשות האב (ספרי קנד. נדרים סח, א):

А если в доме мужа своего дала обет, или положила на душу свою зарок с клятвою,

וְאִם בֵּית בַּעְלָהּ נָדָרְתָּ אוֹ אֶסְרֵת אֶסֶר עַל נַפְשָׁהּ
בְּקִיּוֹם

11 וְאִם־בֵּית אִישָׁה נָדָרָה אוֹ־אָסְרָה אֶסֶר עַל־נַפְשָׁהּ

בְּשִׁבְעָה:

Rashi

ואם בית אישה נדרה. בנשואה הכתוב מדבר (ספרי שם):

И муж её слышал и умолчал о том, не запретив ей, то должны состояться все обеты её, и всякий зарок, который она положила на душу свою, должен состояться.

וַיִּשְׁמַע בַּעְלָהּ וַיִּשְׁתַּחֲוֶה לָהּ לֹא אָעֲדִי יְתָהּ וַיְקוּמוּן כָּל
נִדְרָהּא וְכָל אֶסְרֵי דִי אֶסְרֵת עַל נַפְשָׁהּ יָקוּמוּן

12 וַיִּשְׁמַע אִישָׁה וַיִּחְרַשׁ לָהּ לֹא הִנִּיא אֹתָהּ וְקָמוּ

כָּל־נִדְרֶיהָ וְכָל־אֶסֶר אֲשֶׁר־אָסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ יָקוּמוּ:

Если же муж её уничтожит их, в день, когда услышит, то все вышедшее из уст её, обеты ли её или зарок души её, не состоится; муж её уничтожил их, и Превечный простит ей.

וְאִם בְּטָלָא יִבְטֹל יְתָהוֹן בְּעֵלָהּ בְּיוֹמָא דְשִׁמְעָא כָּל
אִפְקוּת סְפוּתָהּ לְנִדְרָהּ וּלְאִסְרָא נַפְשָׁהּ לָא יְקוּמוּן
בְּעֵלָהּ בְּטִלְיָנוּן וּמִן קָדָם יִי יִשְׁתַּבַּח לָהּ

Всякий обет и всякое клятвенное зарекание, чтобы изнурить душу, муж её может утвердить и муж её может уничтожить.

כָּל נֶדֶר וְכָל קִיּוּמַת אִסֵּר לְסִגְפָּא נַפְשָׁהּ בְּעֵלָהּ יְקִימִינוּן
וּבְעֵלָהּ יִבְטִלְיָנוּן

Если же муж умалчивал о том со дня на день, то этим он утвердил все обеты её или зарок её, которые на ней; утвердил он их тем, что умолчал о том в тот день, когда слышал.

וְאִם מִשְׁתַּק יִשְׁתַּק לָהּ בְּעֵלָהּ מִיּוֹם לְיוֹם וַיִּקְיִים יֵת
כָּל נִדְרָהּ אִו יֵת כָּל אִסְרָהּ דִּי עָלָה קִיּוּם יְתָהוֹן אָרִי
שְׁתַּק לָהּ בְּיוֹמָא דְשִׁמְעָא

13 וְאִם-הָפִירָ יִפֹּר אֹתָם | אִישָׁהּ בְּיוֹם שָׁמְעוֹ כָּל-מוֹצָא

שְׁפִתֶיהָ לְנִדְרֶיהָ וּלְאִסְרָא נַפְשָׁהּ לָא יִקְוִים אִישָׁהּ הַפִּרָם
וַיְהִי וְיִסְלַח-לָהּ:

14 כָּל-נֶדֶר וְכָל-שְׁבַעַת אִסֵּר לְעֵנֶת נַפְשָׁהּ אִישָׁהּ יְקִימֶנּוּ

וְאִישָׁהּ יִפְרְנוּ:

Rashi

כל נדר וכל שבועת אסר וגו'. לפי שאמר שהבעל מפר יכול כל נדרים במשמע תלמוד לומר לענות נפש אינו מפר אלא נדרי ענוי נפש בלבד. והם מפורשים במסכת נדרים (עט, א):

15 וְאִם-הִחְרִשׁ יִחְרִישׁ לָהּ אִישָׁהּ מִיּוֹם אֶל-יוֹם וְהָקִים

אֶת-כָּל-נִדְרֶיהָ אוֹ אֶת-כָּל-אִסְרֶיהָ אֲשֶׁר עָלֶיהָ הָקִים
אֹתָם כִּי-הִחְרִשׁ לָהּ בְּיוֹם שָׁמְעוֹ:

Rashi

מיום אל יום. שלא תאמר מעת לעת לכך נאמר מיום אל יום ללמדך שאין מפר אלא עד שתחשך (שם עו, ב):

А если он уничтожает их после того,
как услышал, то он понесет грех её.

16 וְאִם־הִפְּרִיף אֶתְּ אַחֲרֵי שְׁמָעוֹ וְנָשָׂא אֶת־עוֹנָהּ:

וְעַם בְּטָלָא יִבְטֹל יִתְהוֹן בְּתֵר דְּשָׁמַע וְיִקְבֵּל יֵת חוֹבָה

Rashi

אחרי שמעו. אחרי ששמע וקיים שאמר אפשי בו וחזר והפר לה אפילו בו ביום (ספרי קנו):
ונשא את עונה. הוא נכנס תחתיה. למדנו מכאן שהגורם תקלה לחבירו הוא נכנס תחתיו לכל עונשין:

Эти суть постановления, которые
заповедал Превечный Моисею об
отношениях между мужем и женою
его, между отцем и дочерью его, в
юности её, в доме отца её.

17 אֵלֶּה הַחֻקִּים אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה בֵּין אִישׁ

לְאִשְׁתּוֹ בֵּין־אָב לְבִתּוֹ בְּנַעֲרִיהָ בֵּית אָבִיהָ: (פ)

אלין קימאי די פקיד יי ית משה בין גבר לאתתיה בין
אבא לברתיה ברביותהא בית אבוהא

במדבר 31

И говорил Превечный Моисею, и
сказал:

1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:

וּמִלִּיל יי עם משה למימר

Отомсти за сынов Израилевых
Мидианеям, после приобщишься к
народу своему.

2 נָקָם נִקְמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הַמִּדְיָנִים אַחֲרֵי תִּאֲסָף

אֶל־עַמֶּיךָ:

אתפרע פרענות בני ישראל מן מדינאי בתר כן
תתכניש לעמך

Rashi

מאת המדינים. ולא מאת המואבים שהמואבים נכנסו לדבר מחמת יראה שהיו יראים מהם שיהיו שוללים אותם שלא נאמר
אלא (דברים ב, ט) אל תתגר במ מלחמה. אבל מדינים נתעברו על ריב לא להם. דבר אחר מפני ב' פרידות טובות שיש לי
להוציא מהם רות המואביה ונעמה העמונית (ב"ק לח, ב):

И говорил Моисей народу так:
отрядите из себя людей в ополчение,
и пусть нападут они на Мидиан, для
совершения мщения Превечного над
Мидианом.

וּמִלִּיל מֹשֶׁה עִם עָמָא לְמִימָר זְרִיזוּ מִנְכוֹן גְּבָרִין
לְחִילָא וַיהוֹן עַל מִדְיָן לְמַתָּן פּוֹרְעָנוֹת דִּין עָמָא דִּי
בְּמִדְיָן

3 וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־הָעָם לֵאמֹר הִחַלְצוּ מֵאִתְּכֶם אַנְשִׁים
לְצָבָא וַיהוֹ עַל־מִדְיָן לְתֵת נִקְמַת־יְהוָה בְּמִדְיָן:

Rashi

וידבר משה וגו'. אף על פי ששמע שמיתתו תלויה בדבר עשה בשמחה ולא איחר (ספרי קנז):
החלצו. כתרגומו לשון חלוצי צבא מזוינים:
אנשים. צדיקים וכן (שמות יז, ט) בחר לנו אנשים וכן (דברים א, טו) אנשים חכמים וידועים (תנחומא מטות ג):
נקמת ה'. שהעומד כנגד ישראל כאלו עומד כנגד הקב"ה (שם):

По тысяче из колена, от всех колен
Израилевых пошлите в ополчение.

אַלְפָּא לְשִׁבְטָא אַלְפָּא לְשִׁבְטָא לְכָל שְׁבִטָא דְיִשְׂרָאֵל
תְּשַׁלְּחוּן לְחִילָא

4 אֵלֶּף לַמִּטָּה אֶלֶף לַמִּטָּה לְכָל מִטּוֹת יִשְׂרָאֵל תִּשְׁלָחוּ
לְצָבָא:

Rashi

לכל מטות ישראל. לרבות שבט לוי (ספרי שם):

И определились из тысяч
Израилевых, по тысяче от колена,
двенадцать тысяч вооруженных
воинов.

וְאֵתְּבַחְרוּ מֵאַלְפֵי דְיִשְׂרָאֵל אַלְפָּא לְשִׁבְטָא תְּרִי עֶשְׂרִי
אַלְפִין מְזֻזִי חִילָא

5 וַיִּמְסְרוּ מֵאַלְפֵי יִשְׂרָאֵל אֶלֶף לַמִּטָּה שְׁנַיִם־עֶשְׂרִי
אֵלֶּף חִלּוּצֵי צָבָא:

to sunder

Rashi

וימסרו. להודיעך שבחן של רועי ישראל כמה הם חביבים על ישראל עד שלא שמעו במיתתו מה הוא אומר (שמות יז, ד) עוד
מעט וסקלוני ומשמעו שמיתת משה תלויה בנקמת מדין לא רצו ללכת עד שנמסרו על כרחן (ספרי שם):

И послал их Моисей, по тысяче из колена, в ополчение, их и Финеаса, сына Елеазара священника, в ополчение, и священные сосуды и трубы звучные в руке его.

וַיִּשְׁלַח יְתֵהוֹן מֹשֶׁה אֶלְפָּא לְשִׁבְטָא לְחִילָא יְתֵהוֹן וְיֵת
פִּינְחָס בֶּר אֶלְעָזָר כֹּהֵנָא לְחִילָא וּמְנֵי דְקוֹדֶשָׁא
וְחִצּוֹצְרוֹת יִבְבְּתָא בִידֵיהּ

6 וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה אֶלְפָּא לְצִבְאָא אֹתָם

וְאֶת־פִּינְחָס בֶּן־אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן לְצִבְאָא וְכָלִי הַקֹּדֶשׁ

a trumpet

וְחִצּוֹצְרוֹת הַתְרוּעָה בְּיָדָם:

Rashi

אותם ואת פנחס. מגיד שהיה פנחס שקול כנגד כולם. ומפני מה הלך פנחס ולא הלך אלעזר אמר הקב"ה מי שהתחיל במצוה שהרג כזבי בת צור יגמור (תנחומא שם). דבר אחר שהלך לנקום נקמת יוסף אבי אמו שנאמר (בראשית לו, לו) והמדנים מכרו אותו (ספרי שם) ומנין שהיה אמו של פנחס משל יוסף שנאמר (שמות ו, כה) מבנות פוטיאל מזרע יתרו שפיטם עגלים לעבודת אלילים ומזרע יוסף שפטפט ביצרו. דבר אחר שהיה משוח מלחמה (סוטה מג, א): וכלי הקדש. זה הארון והציץ שהיה בלעם עמהם ומפריח מלכי מדין בכשפים והוא עצמו פורח עמהם הראה להם את הציץ שהשם חקוק בו והם נופלים לכך נאמר על חלליהם במלכי מדין שנופלים על החללים מן האויר וכן בבלעם כתיב (בספר יהושע יג, כב) אל חלליהם (תנחומא ד): בידו. ברשותו וכן (במדבר כא, כ) ויקח את כל ארצו מידו (ספרי קנו):

И пошли они войною на Мидиан, как повелел Превечный Моисею, и избили всех мужеского пола.

וְאֶתְחַיִּילוּ עַל מְדִינַן כְּמָא דְפִקִּיד יֵי יֵת מֹשֶׁה וְקָטְלוּ כָּל
דְּכוּרָא

7 וַיִּצְבְּאוּ עַל־מְדִינַן כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה וַיַּהֲרֹגוּ

כָּל־זָכָר:

И царей Мидианских убили вместе с убитыми из них: Эвия и Рекема и Цура и Хура и Реву, пять царей Мидианских, также Билеама, сына Беора, убили мечом.

וְיֵת מַלְכֵי מְדִינַן קָטְלוּ עַל קְטִילֵיהוֹן יֵת אַוִּי וְיֵת רָקֵם
וְיֵת צוּר וְיֵת חוּר וְיֵת רַבֵּעַ חֲמִשָּׁא מַלְכֵי מְדִינַן וְיֵת
בְּלָעָם בֶּר בְּעוּר קָטְלוּ בְּחֶרֶבָא

8 וְאֶת־מַלְכֵי מְדִינַן הָרְגוּ עַל־חֲלָלֵיהֶם אֶת־אֹוִי וְאֶת־רָקֵם

וְאֶת־צוּר וְאֶת־חוּר וְאֶת־רַבֵּעַ חֲמִשָּׁת מַלְכֵי מְדִינַן וְאֵת

בְּלָעָם בֶּן־בְּעוּר הָרְגוּ בְּחֶרֶב:

Rashi

חמשת מלכי מדין. וכי איני רואה שחמשה מנה הכתוב למה הוזקק לומר חמשת אלא ללמדך ששוו כולם בעצה והושוו כולם בפורענות. בלעם הלך שם ליטול שכר עשרים וארבעה אלף שהפיל מישראל בעצתו ויצא ממדין לקראת ישראל ומשיאן עצה רעה אמר להם אם כשהייתם ששים רבוא לא יכולתם להם. ועכשיו ב"ב אלף אתם באים להלחם. נתנו לו שכרו משלם ולא קפחוהו (שם):

בחרב. הוא בא על ישראל והחליף אומנתו באומנותם שאין נושעים אלא בפיהם על ידי תפלה ובקשה. ובא הוא ותפש אומנותם לקללם בפיו אף הם באו עליו והחליפו אומנותם באומנות האומות שבאין בחרב שנאמר (בראשית כז, מ) ועל חרבך תחיה:

to
transport
into...

children

9

И взяли сыны Израилевы в плен жен
Мидианеев и детей их; и весь скот их
и все стада их, и все имущество их
взяли в добычу.

וַיִּשְׁבּוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־נָשֵׁי מִדְיָן וְאֶת־טַפָּם

וְאֶת כָּל־בְּהֶמְתָּם וְאֶת־כָּל־מִקְנֵהֶם וְאֶת־כָּל־חֵילָם

to plunder
בָּזָזוּ :

וַיִּשְׁבּוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל יְתֵי נָשֵׁי מִדְיָן וְיֵת טַפְלֵהוֹן וְיֵת כָּל
בְּעִירֵהוֹן וְיֵת כָּל גִּיתֵיהוֹן וְיֵת כָּל נִכְסֵיהוֹן בָּזָזוּ

И все города их, по поселениям их, и
все кочевья их сожгли огнем.

וְאֶת כָּל־עֲרִיקָהֶם בְּמוֹשְׁבֹתָם וְאֶת כָּל־טִירָתָם שָׂרְפוּ

בָּאֵשׁ:

וְיֵת כָּל קְרוֹיֵהוֹן בְּמוֹת־בְּנֵיהוֹן וְיֵת כָּל בֵּית סִגְדָתָהוֹן
אוֹקִידוּ בְּנוֹרָא

Rashi

טירתם. מקום פלטרין שלהם (ספרי שם) שהוא לשון מושב כומרים יודעי חוקיהם. דבר אחר לשון מושב שריהם כמו שמתורגם (ש"א ו, ח) סרני פלשתים טורני פלשתאי:

И взяли всю добычу, и все
захваченное, как людей, так и скот,

וַיִּקְחוּ אֶת־כָּל־הַשָּׁלָל וְאֶת כָּל־הַמִּלְקוֹחַ בְּאֲדָם

וּבְבִהֶמָּה:

וַנְּסִיבוּ יֵת כָּל עֲדָאָה וְיֵת כָּל דְּבַר־תָּא בְּאִנְשָׁא וּבְבְעִירָא

Rashi

ויקחו את כל השלל וגו'. מגיד שהיו כשרים וצדיקים ולא נחשדו על הגזל לשלוח יד בבזה שלא ברשות שנאמר את כל השלל וגו' ועליהם מפורש בקבלה (שה"ש ו, ו) שניך כעדר הרחלים וגו'. אף אנשי המלחמה שביך כולם צדיקים (ספרי שם): שלל. הן מטלטלין של מלבוש ותכשיטין: בז. הוא ביזת מטלטלין שאינם תכשיטין: מלקוח. אדם ובהמה. ובמקום שכתוב שבי אצל מלקוח שבי באדם ומלקוח בבהמה:

И доставили к Моисею и к Елеазару
священнику и к обществу сынов
Израилевых пленных, и захваченное
и добычу, к стану, на равнины
Моавитские, что у Иордана против
Иерихона.

וַאֲתֵיּוּ לִזְמַנְךָ מֹשֶׁה וְלִזְמַנְךָ כֹּהֵנָּה וְלִזְמַנְךָ כָּנָשָׁתָא
דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יְתָא שְׁבִיָּא וְיְתָא דְּבִרְתָּא וְיְתָא עֲדָתָא
לְמִשְׁרִיתָא לְמִשְׁרִיָּא דְּמוֹאָב דִּי עַל יַרְדֵּנָא דִּירְחוֹ

12 וַיָּבִאוּ אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַלְעָזָר הַכֹּהֵן וְאֶל־עֵדָת

בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשְּׁבִי וְאֶת־הַמִּלְקוֹחַ וְאֶת־הַשָּׁלָל

אֶל־הַמַּחֲנֶה אֶל־עֵרְבַת מוֹאָב אֲשֶׁר עַל־יַרְדֵּן יְרֵחוֹ: (ס)

שני

И вышли Моисей и Елеазар
священник и все князья общества на
встречу им, вон из стана.

וּנְפָקוּ מֹשֶׁה וְאַלְעָזָר כֹּהֵנָּה וְכָל רִבְרֵי כְנָשָׁתָא
לְקִדְמוּתָהוֹן לְמַפְרָא לְמִשְׁרִיתָא

13 וַיֵּצְאוּ מֹשֶׁה וְאַלְעָזָר הַכֹּהֵן וְכָל־נְשִׂאֵי הָעֵדָה לִקְרֹאתָם

אֶל־מַחֲוִיץ לְמַחֲנֶה:

Rashi

ויצאו משה ואלעזר הכהן. לפי שראו את נערי ישראל יוצאים לחטוף מן הבזה (שם):

И разгневался Моисей на
предводителей войска,
тысяченачальников и
стона начальников, которые пришли из
военного похода.

וּרְגִיז מֹשֶׁה עַל דְּמִמָּנָן עַל חֵילָא רַבְנֵי אֲלָפִין וּרַבְנֵי
מֵאוֹתָא דְּאֵתוּ מַחִיל קֶרְבָּא

14 וַיִּקְצֹף מֹשֶׁה עַל פְּקוּדֵי הַחֵיל שְׂרֵי הָאֲלָפִים וְשְׂרֵי

הַמֵּאוֹת הַבָּאִים מִצֶּבֶא הַמִּלְחָמָה:

Rashi

ויקצף משה על פקודי החיל. ממונים על החיל ללמדך שכל סרחון הדור תלוי בגדולים שיש כח בידם למחות (שם):

И сказал им Моисей: не ужели
оставили вы в живых всех женщин?

15 וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם מֹשֶׁה הֲחַיִּיתֶם כָּל־נָקְבָה:

וַיֹּאמֶר לְהוֹן מֹשֶׁה הֲקִיַּמְתֶּן כָּל נִקְבָּא

Вот, они послужили сынам
Израилевым, по совету Билеама, для
совершения неверности против
Превечного, в деле о Пеоре, за что
была зараза в обществе Превечного.

16 הֵן הִנֵּה הָיוּ לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל בְּדִבְרֵ בַלְעָם לְמַסָּר ^{to sunder}־מַעַל

בִּיהוָה עַל־דְּבַר־פְּעוֹר וַתְּהִי הַמַּגָּפָה בַּעֲדַת יְהוָה:

הָא אֵינוֹן הָוָא לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל בַּעֲצַת בַּלְעָם לְשִׁקְרָא
שִׁקְרָא קָדָם יי על עֶסֶק פְּעוֹר וְהָיוּ מוֹתָנָא בְּכַנְשִׁתָּא דִּי

Rashi

הן הנה. מגיד שהיו מכירין אותן. זו היא שנכשל פלוני בה (ספרי זוטא):
בדבר בלעם. אמר להם אפילו אתם מכניסים כל המונות (ס"א האומות) שבעולם אין אתם יכולים להם שמא מרובים אתם מן
המצרים שהיו שש מאות רכב בחור בואו ואשיאכם עצה. אלהיהם של אלו שונא זמה הוא וכו' כדאיתא בחלק (סנהדרין קו,
א) ובספרי (שם):

И так убейте всех мужеского пола из
детей, и всякую женщину, познавшую
мужа, ложе мужеское, убейте.

17 וַעֲתֵה הָרְגוּ כָל־זָכָר ^{children} בָּטָף וְכָל־אִשָּׁה יֹדַעַת אִישׁ

לְמִשְׁכַּב זָכָר הָרְגוּ:

וּכְעֵן קְטוּלוֹ כָּל דְּכוּרָא בְּטַפְלָא וְכָל אִתְתָּא דִּידַעַת
גְּבֵר לְמִשְׁכַּב דְּכוּרָא קְטוּלוֹ

Rashi

וכל אשה יודעת איש. ראויה להבעל אף על פי שלא נבעלה ולפני הציץ העבירות והראויה להבעל פניה מוריקות (יבמות ס,
ב):

הרגו. למה חזר ואמר להפסיק הענין דברי רבי ישמעאל שאם אני קורא הרגו כל זכר בטף וכל אשה יודעת איש וכל הטף
בנשים וגו' איני יודע אם להרוג (וכל אשה יודעת) עם הזכרים או להחיות עם הטף לכך נאמר הרגו (ספרי קנו):

Всех же детей женского пола,
которые не познали ложа мужского,
оставьте в живых для себя.

18 וְכָל הַטֶּף בְּנָשִׁים אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּ מִשְׁכָּב זָכָר הַחַיִּי
לָכֶם:

וְכָל טַפָּלָא בְּנִשְׂיָא דִּי לֹא יָדְעוּ מִשְׁכָּב דְּכוּרָא קִיִּימוּ
לְכוּן

А вы оставайтесь вне стана семь дней;
всякий, убивший человека, и всякий
прикоснувшийся к убитому,
очиститесь в третий день и в седьмой
день, вы и пленники ваши.

19 וְאַתֶּם חָנּוּ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה שִׁבְעַת יָמִים כָּל הָרֹג נֶפֶשׁ
וְכָל | נִגַע בַּחֲלָל תִּתְחַטְּאוּ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי אַתֶּם וְשִׁבְיֵיכֶם:

וְאַתּוֹן שָׂרוּ מִבְּרָא לְמִשְׁרִיתָא שִׁבְעָא יוֹמִין כָּל דִּי קָטַל
נֶפֶשָׁא וְכָל דִּי קָרַב בְּקַטִּילָא תְּדוּן עֲלוּהִי בַּיּוֹמָא
תְּלִיתָאָה וּבַיּוֹמָא שְׁבִיעָאָה אַתּוֹן וְשִׁבְיָכוֹן

Rashi

מחוץ למחנה. שלא יכנסו לעזרה:

כל הורג נפש. רבי מאיר אומר בהורג בדבר המקבל טומאה הכתוב מדבר ולמדך הכתוב שהכלי מטמא אדם בחבורי המת
כאלו נוגע במת עצמו או יכול אפילו זרק בו חץ והרגו תלמוד לומר וכל הנוגע בחלל מקיש הורג לנוגע מה נוגע על ידי
חבוריו אף הורג על ידי חבוריו (ספרי חקת קכז):

תתחטאו. במי נדה כדן שאר טמאי מתים שאף לדברי האומרים (יבמות ס, ב. סא, א) קברי עובדי גילולים אינן מטמאין
באהל שנאמר (יחזקאל לד, לא) ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם אתם קרויין אדם ואין עובדי גילולים קרויין אדם. מודה הוא
שהעובדי גילולים מטמאין במגע ובמשא שלא נאמר אדם אלא אצל טומאת אהלים שנאמר (במדבר יט, יד) אדם כי ימות
באהל:

אתם ושבִיכם. לא שהנכרים מקבלין טומאה וצריכין הזאה אלא מה אתם בני ברית אף שביכם כשיבואו לברית ויטמאו צריכין
הזאה (ספרי קנז):

И всякую одежду и всякое кожаное
изделие и всякую работу из козьей
шерсти и всякий деревянный сосуд
очистите.

20 וְכָל־בִּגְד וְכָל־פְּלִי־עוֹר וְכָל־מַעֲשֵׂה עֵזִים וְכָל־כְּלִי־עֵץ
תִּתְחַטְּאוּ: (ס)

וְכָל לְבוּשׁ וְכָל מְאָן דְּמִשְׁחָה וְכָל עוֹבַד מַעֲזִי וְכָל מְאָן
דְּעָא תְּדוּן עֲלוּהִי

וכל מעשה עזים. להביא כלי הקרנים והטלפים והעצמות (ת"כ. חולין כה, ב):

И сказал Елеазар священник людям
ополчения, ходившим на войну: вот
законоположение, которое
Превечный заповедал Моисею.

21 וַיֹּאמֶר אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן אֶל־אֲנָשֵׁי הַצָּבָא הַבָּאִים

לְמִלְחָמָה זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה

אֶת־מֹשֶׁה:

וַיֹּאמֶר אֶלְעָזָר כֹּהֵן לְגִבּוֹרֵי חֵילָא דָּאָתוּ לְקָרְבָּא דָּא

גִּזְרֵית אֲוִרֵיתָא דִּי פִקִּיד יֵי יְת מֹשֶׁה

ויאמר אלעזר הכהן וגו'. לפי שבא משה לכלל כעס בא לכלל טעות שנתעלמו ממנו הלכות גיעולי נכרים וכן אתה מוצא בשמיני למלואים שנאמר (ויקרא י', יז) ויקצוף (משה) על אלעזר ועל איתמר בא לכלל כעס בא לכלל טעות וכן (במדבר כ, יא) בשמעו נא המורים ויך את הסלע על ידי הכעס טעה (ספרי שם):

אשר צוה ה' וגו'. תלה ההוראה ברבו (שם):

Только золото, серебро, медь, железо,
олово, и свинец, —

22 אֶךְ אֶת־הַזָּהָב וְאֶת־הַכֶּסֶף אֶת־הַנְּחֹשֶׁת אֶת־הַבְּרָזָל

אֶת־הַבְּדִיל וְאֶת־הָעֹפֶרֶת :

בָּרָם יְת דִּהָבָא וְיְת כֶּסֶפָּא יְת נְחֹשֶׁא יְת פְּרִזְלָא יְת

אַבְצָא וְיְת אַבְרָא

אך את הזהב וגו'. אף על פי שלא הזהיר לכם משה אלא על הלכות טומאה עוד יש להזהיר לכם על הלכות גיעול. ואך לשון מיעוט כלומר ממועטין אתם מלהשתמש בכלים אפילו לאחר טהרתן מטומאת המת עד שיטהירו מבליעת איסור נבלות. ורבותינו אמרו (יל"ש תשפ"ה) אך את הזהב לומר שצריך להעביר חלודה שלו קודם שיגעילנו וזהו לשון אך שלא יהא שם חלודה אך המתכת יהיה כמות שהוא:

Всякую вещь, которая проходит чрез
огонь, проведите чрез огонь, и она
будет чиста, — однако и водою
очистительною должна она быть
очищена; все же, что не проходит
чрез огонь, проведите чрез воду.

כָּל מַדְעָם דְּמַתְעֵל בְּנוֹרָא תַעֲבְרוּנִיהּ בְּנוֹרָא וַיִּדְכִּי בָרַם
בְּמִי אֲדִוְיָתָא יִתְדִי וְכָל דִּי לֹא מַתְעֵל בְּנוֹרָא תַעֲבְרוּנִיהּ
בְּמִיָּא

23 כָּל-דָּבָר אֲשֶׁר-יָבֹא בָאֵשׁ תַעֲבִירוּ בָאֵשׁ וְטָהָר אֵף בְּמִי

נְדָה יִתְחַטֵּא וְכָל אֲשֶׁר לֹא-יָבֹא בָאֵשׁ תַעֲבִירוּ
properly

בְּמִים:

Rashi

כל דבר אשר יבא באש. לבשל בו כלום:

תעבירו באש. כדרך תשמישו הגעלתו מה שתשמישו על ידי חמין יגעילנו בחמין ומה שתשמישו על ידי צלי כגון השפוד
והאסכלה ילבנו באור (ע"ז עה, ב):

אך במי נדה יתחטא. לפי פשוטו חטוי זה לטהרו מטומאת מת אמר להם צריכין הכלים גיעול לטהרם מן האיסור וחטוי לטהרן
מן הטומאה. ורבותינו דרשו (שם) מכאן שאף להכשירן מן האיסור הטעין טבילה לכלי מתכות ומי נדה הכתובים כאן דרשו
מים הראויים לטבול בהם נדה. וכמה הם מ' סאה:
וכל אשר לא יבא באש. כל דבר שאין תשמישו על ידי האור כגון כוסות וצלוחיות שתשמישן בצונן ולא בלעו איסור:
תעבירו במים. מטבילו ודיו ודוקא כלי מתכות (שם):

to trample

24 וְכִבְסֶתְּם בְּגֵדֵיכֶם בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְטָהַרְתֶּם וְאַחֵר תִּבְאוּ

И вымойте одежды ваши в седьмой
день, и будете чисты, после можете
войти в стан.

וְתַחֲרוּן לְבוּשֵׁיכֶון בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְתִדְכוּן וּבְתֵר כֶּן
תַעֲלוּן לְמִשְׁרֵיתָא

אֶל-הַמַּחֲנֶה: (פ)

Rashi

אל המחנה. למחנה שכינה שאין טמא מת טעון שילוח ממחנה לוייה וממחנה ישראל (פסחים סו, ב):

И сказал Превечный Моисею так:

וַאֲמַר יְיָ לְמֹשֶׁה לְמִיָּאָר

25 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:

Сосчитай захваченное, пленных, как
людей так и скота, ты и Елеазар
священник и главы отческих домов
общества.

קָבַל יְתָ חוֹשְׁבוֹן דְּבַרְתָּ שְׁבִיָּא בְּאִנְשָׁא וּבְבַעֲרָא אֶת
וְאֶלְעָזָר כֹּהֵנָא וְרִישֵׁי אֲבֹתָהּ כֹּנְשֵׁתָא

И раздели захваченное по полам —
между участвовавшими в войне,
поступившими в ополчение, и
остальным обществом.

וּתְפַלֵּג יְתָ דְבַרְתָּא בֵּין גְּבֵרֵי מְגִיחֵי קֶרְבָּא דְנִפְקִי
לְחִילָא וּבֵין כָּל כֹּנְשֵׁתָא

И отдели дань Превечному, от
воинов, поступивших в ополчение, по
одной душе из пяти сот, из людей и
из крупного скота и из ослов и из
мелкого скота.

וּתְפַרֵּשׁ נְסִיבָא קָדָם יְיָ מִן גְּבֵרֵי מְגִיחֵי קֶרְבָּא דְנִפְקִי
לְחִילָא חֵד נִפְשָׁא מִחֻמָּשׁ מָאָה מִן אִנְשָׁא וּמִן תּוֹרֵי
וּמִן חֲמֹרֵי וּמִן עֲזָא

С их половины возьмите это, и отдай
Елеазару священнику возношение
Превечного.

מִפְּלִגוּתָהוֹן תִּסְבוֹן וְתִתֵּן לְאֶלְעָזָר כֹּהֵנָא אֶפְרָשׁוּתָא
קָדָם יְיָ

26 וְשָׂא אֶת רֹאשׁ מִלְקוֹחַ הַשְּׂבִי בָאָדָם וּבַבְּהֵמָה אֹתָהּ ^{plunder}
וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְרִאשֵׁי אֲבוֹת הָעֵדָה:

Rashi
שא את ראש. קח את החשבון;

27 וְחִצִּיתָ אֶת־הַמִּלְקוֹחַ בֵּין תַּפְשֵׁי הַמִּלְחָמָה הַיֵּצְאִים ^{to cut or split in two}
לְצִבָּא וּבֵין כָּל־הָעֵדָה:

Rashi
וחצית את המלקוח בין תפשי המלחמה וגו'. חציו לאלו וחציו לאלו:

28 וְהִרְמֹתָ מְכֹס לִיהוָה מֵאֵת אִנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה ^{customs duty}
הַיֵּצְאִים לְצִבָּא אֶחָד נֶפֶשׁ מִחֻמָּשׁ הַמֵּאוֹת מִן־הָאָדָם
וּמִן־הַבָּקָר וּמִן־הַחֲמֹרִים וּמִן־הָעֲזָאן:

29 מִמִּחֲצִיתָם תִּקְחוּ וְנָתַתָּה לְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן תְּרוּמַת יְהוָה: ^{half}

А с половины сынов Израилевых
возьми по одному на выдержку из
пятидесяти, из людей, из крупного
скота, из ослов и из мелкого скота, из
всех животных, и отдай их Левитам,
стоящим на страже скинии
Превечного.

וּמִפְּלִגּוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּסַּב חֵד דְּאַתְחָד מִן חֲמִשִּׁין מִן
אֲנָשָׁא מִן תּוֹרֵי מִן חֲמָרִי וּמִן עֲנָא מִכָּל בְּעִירָא וְתִתֵּן
יְתֵהוֹן לְלוֹאֵי נְטָרִי מִטָּרַת מִשְׁכָּנָא דִּי

И сделал Моисей и Елеазар
священник, как повелел Превечный
Моисею.

וַעֲבַד מֹשֶׁה וְאַלְעָזָר כִּהְנָא כְּמָא דִּי פִקִּיד יִי יְת מֹשֶׁה

И было захваченного, оставшегося из
добычи, которую набрал ополченный
народ: мелкого скота шесть сот
семьдесят пять тысяч,

וְהָיָה דְּבִרְתָּא שְׂאָר בִּיזָא דִּי בְּזוּ עָמָא דִּי נִפְקוּ לְחִילָא
עֲנָא שִׁית מָאָה וְשִׁבְעִין וְחֲמִשָּׁא אֲלָפִין

30 וּמִמִּחְצַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל תִּקַּח | אֶחָד | אֶחָד מִן־הַחֲמִשִּׁים

מִן־הָאָדָם מִן־הַבָּקָר מִן־הַחֲמָרִים וּמִן־הָעֵזִים

מִכָּל־הַבְּהֵמָה וְנָתַתָּה אֹתָם לְלוֹוִים שְׂמָרֵי מִשְׁמֶרֶת

מִשְׁכַּן יְהוָה:

31 וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה וְאַלְעָזָר הַכֹּהֵן כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:

32 וַיְהִי הַמִּלְקוֹחַ יֵתֵר הַבֹּזֶז אֲשֶׁר בְּזָזוּ עִם

to plunder

contempt

הַצָּבָא צֵאן שְׁש־מֵאוֹת אֲלָף וְשִׁבְעִים אֲלָף

וְחֲמִשָּׁת־אַלְפִים:

Rashi

ויהי המלקוח יתר הבז. לפי שלא נצטוו להרים מכס מן המטלטלין אלא מן המלקוח כתב את הלשון הזה ויהי המלקוח שבא
לכלל חלוקה ולכלל מכס שהיה עודף על בז המטלטלין אשר בזזו עם הצבא איש לו ולא בא לכלל חלוקה מספר הצאן וגו':

И крупного скота семьдесят две
тысячи,

וְתוֹרֵי שִׁבְעִין וְתִרְיוֹן אֲלָפִין

И ослов шестьдесят одна тысяча,

וְחֲמָרִי שִׁיתִין וְחָד אֲלָפִין

33 וּבָקָר שְׁנַיִם וְשִׁבְעִים אֲלָף:

34 וְחֲמָרִים אֶחָד וְשִׁשִּׁים אֲלָף:

А душ человеческих, женщин,
которые не знали мужского ложа,
всех душ, тридцать две тысячи.

וּנְפֹשׁ דָּאֲנָשָׁא מִן נָשִׂיא דִּי לֹא יָדְעָא מִשְׁכָּבִי דְכוּרָא
כָּל נַפְשָׁתָא תְּלָתִין וּתְרִין אֲלָפִין

И была половина, доля
отправившихся в ополчение, число
мелкого скота — триста тридцать
семь тысяч пять сот.

וְהָיָה פְּלִגְיוֹתָא חֹלֶק גּוֹבְרִיא דְנִפְקִין לְחִילָא מִנֵּין עָנָא
תְּלַת מֵאָה וּתְלָתִין וּשְׁבַע אֲלָפִין וְחֲמִשׁ מֵאָה

И была дань Превечному из этого
мелкого скота: шесть сот семьдесят
пять.

וְהָיָה נְסִיבָא קָדָם יְיָ מִן עָנָא שִׁית מֵאָה שְׁבַעִין וְחֲמִשׁ

А крупного скота — тридцать шесть
тысяч, и дань из них Превечному
семьдесят два.

וְתוֹרֵי תְּלָתִין וּשְׁתָּא אֲלָפִין וְנְסִיבָהוֹן קָדָם יְיָ שְׁבַעִין
וּתְרִין

А ослов тридцать тысяч пять сот, и
дань из них Превечному шестьдесят
один.

וְחֲמִרֵי תְּלָתִין אֲלָפִין וְחֲמִשׁ מֵאָה וְנְסִיבָהוֹן קָדָם יְיָ
שְׁתֵּין וְחָד

35 וּנְפֹשׁ אָדָם מִן־הַנָּשִׁים אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּ מִשְׁכָּב זָכָר
כָּל־נֶפֶשׁ שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים אָלֶף:

36 וְתֵהִי הַמִּחְצָה ^{half} חֶלֶק הַיָּצְאִים בַּצֹּבָא מִסֵּפֶר הַצֹּאֵן
שְׁלֹש־מֵאוֹת אָלֶף וּשְׁלֹשִׁים אָלֶף וּשְׁבַעֶת אֲלָפִים וְחֲמִשׁ
מֵאוֹת:

37 וְהִי הַמִּכָּס לַיהוָה מִן־הַצֹּאֵן שֵׁשׁ מֵאוֹת חֲמִשׁ
וּשְׁבַעִים:

38 וְהַבָּקָר שְׁשֶׁה וּשְׁלֹשִׁים אָלֶף וּמִכָּסָם לַיהוָה שְׁנַיִם
וּשְׁבַעִים:

39 וְחֲמֹרִים שְׁלֹשִׁים אָלֶף וְחֲמִשׁ מֵאוֹת וּמִכָּסָם לַיהוָה
אַחַד וּשְׁשִׁים:

А душ человеческих шестнадцать
тысяч, и дань из них Превечному
тридцать две души.

וּנְפֶשׁ אָדָם שְׁשֵׁה עָשָׂר אֶלֶף וּמֵכֶסֶם לַיהוָה שְׁנַיִם
תְּלָתִין וּתְרִין נַפְשִׁין

И передал Моисей дань возношения
Превечного Елеазару священнику,
как повелел Превечный Моисею.

וַיֵּהָב מֹשֶׁה יֵת נָסִיב אֶפְרָשׁוּתָא קָדָם יי לְאַלְעָזָר
כְּהֵנָא כְּמָא דִּי פִקִּיד יי יֵת מֹשֶׁה

А из половины для сынов
Израилевых, которую отделил
Моисей у людей, бывших на войне,

וּמִפְלָגוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דִּי פָלַג מֹשֶׁה מִן גּוֹבְרֵיָא דְנִפְקוּ
לְחִילָא

Rashi

וממחצית בני ישראל אשר חצה משה. לעדה. והוציאה להם מן האנשים הצובאים:

— Была же половина для общества:
мелкого скота триста тридцать семь
тысяч пять сот,

וְהָיָה פְלָגוֹת פְּנִשְׁתָּא מִן עֲנָא תְּלַת מֵאָה וּתְלָתִין
וּשְׁבַעֲא אֶלֶפִין וַחֲמִשׁ מֵאָה

Rashi

ותהי מחצת העדה. כך וכך:

И крупного скота тридцать шесть
тысяч,

וּתּוֹרֵי תְּלָתִין וּשְׁתָּא אֶלֶפִין

40 וּנְפֶשׁ אָדָם שְׁשֵׁה עָשָׂר אֶלֶף וּמֵכֶסֶם לַיהוָה שְׁנַיִם
וּשְׁלֹשִׁים נַפְשִׁ:

41 וַיֵּתֵן מֹשֶׁה אֶת־מֶכֶסֶת תְּרוּמַת יְהוָה לְאַלְעָזָר הַכֹּהֵן
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:

42 וּמִמַּחְצִית בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר חָצָה מֹשֶׁה מִן־הָאָנָשִׁים
הַצֹּבָאִים:

43 וְתֵהִי מַחְצַת הָעֵדָה מִן־הַצֹּאֵן שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף
וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף שְׁבַעֲת אֶלְפִים וַחֲמִשׁ מֵאוֹת:

44 וּבָקָר שְׁשֵׁה וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף:

И ослов тридцать тысяч пять сот,

45 וְחֲמֵרִים שְׁלִשִּׁים אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת:

וְחֲמֵרֵי תִלְתִּין אֶלְפִין וַחֲמֵשׁ מֵאָה

И душ человеческих шестнадцать
тысяч, —

46 וַנִּפְשׂ אָדָם שֵׁשָׁה עָשָׂר אֶלֶף:

וַנִּפְשׂא דְאַנְשָׂא שְׁתָּא עָשָׂר אֶלְפִין

Из этой половины для сынов
Израилевых взял Моисей по одному
на выдержку из пятидесяти, из людей
и из скота, и отдал их Левитам,
стоящим на страже скинии
Превечного, как повелел Превечный
Моисею.

47 וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִמִּחֲצַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הָאֶחָד אֶחָד

מִן־הַחֲמִשִּׁים מִן־הָאָדָם וּמִן־הַבְּהֵמָה וַיִּתֵּן אֹתָם לְלוֹוִים

שְׁמֵרֵי מִשְׁמֶרֶת מִשְׁכַּן יְהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה

אֶת־מֹשֶׁה:

וַיִּסַּב מֹשֶׁה מִפְּלָגוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יֵת דְּאֶתְחָד קָד מִן
חֲמִשִּׁין מִן אֲנָשָׂא וּמִן בְּעִירָא וַיְהִיב יְתֵהוֹן לְלוֹאִי נְטָרֵי
מִטָּרַת מִשְׁכָּנָא דִּי כָמָא דִּי פְקִיד יֵי יֵת מֹשֶׁה

Rashi

ויקח משה וגו':

И подошли к Моисею предводители,
которые над тысячами ополчения,
тысячena начальники и стона начальники,

48 וַיִּקְרְבוּ אֶל־מֹשֶׁה הַפְּקָדִים אֲשֶׁר לְאֶלְפֵי הַצָּבָא שָׂרֵי

הָאֲלָפִים וְשָׂרֵי הַמֵּאוֹת:

וַיִּקְרְבוּ לְפָנֵי מֹשֶׁה דְּמִמֵּנָן עַל אֲלָפֵי חֵילָא רִבְנֵי אֶלְפִין
וְרִבְנֵי מֵאוֹתָא

Rashi

הפקודים. הממונים:

И сказали Моисею: рабы твои
произвели исчисление воинам,
которые нам поручены, и не ubyло из
них ни одного.

וַיֹּאמְרוּ לְמֹשֶׁה עֲבָדֶיךָ קִבְּלוּ יְתַּ חוֹשְׁבֵי גִבְרֵי מִגִּיחֵי
קֶרְבָּא דִּי עֲמָנָא וְלֹא שָׁגָא מִנָּא אֲנִישׁ

49 וַיֹּאמְרוּ אֶל־מֹשֶׁה עֲבָדֶיךָ נִשְׂאוּ אֶת־רֹאשׁ אַנְשֵׁי
הַמִּלְחָמָה אֲשֶׁר בִּידֵנוּ וְלֹא־נִפְקַד מִמֶּנּוּ אִישׁ:

Rashi

ולא נפקד. ולא נחסר ותרגומו ולא שגא אף הוא בלשון ארמי חסרון כמו (בראשית לא, לט) אנכי אחטנה תרגומו דהות שגיא ממנינא וכן (שמואל-א כ, יח) כי יפקד מושבך. יחסר מקום מושבך. איש הרגיל לישב שם וכן (שם כז) ויפקד מקום דוד. נחסר מקומו ואין איש יושב שם:

И так мы приносим в приношение
Превечному каждый золотые вещи,
какие он добыл, пряжки, запястья,
перстни, серьги и ожерелья, для
искупления душ наших пред
Превечным.

וְקֶרְבָּנָא יְתַ קוֹרְבָנָא דִּי גִבְרֵי דְאֶשְׁכַּח מֵאֵן דְּדִּהֵב
שִׁירִיו וְשִׁבְכִיו עֲזָקוֹ קִדְשִׁין וּמַחֲוֹד לְכַפָּרָא עַל נַפְשֵׁתָנָא
קָדָם יְיָ

50 וְנִקְרָב אֶת־קֶרְבֵּן יְהוָה אִישׁ אֲשֶׁר מָצָא כְּלִי־זָהָב
a jewel earring bracelet properly
וְצִמִּיד וְעָגִיל טַבַּעַת וְכֹמֶז

לְכַפֵּר עַל־נַפְשֵׁתָנֵינוּ לְפָנֵי יְהוָה:

Rashi

אצעדה. אלו צמידים של רגל:

וצמיד. של יד:

עגיל. נזמי אוזן:

וכומז. דפוס של בית הרחם לכפר על הרהור הלב של בנות מדון:

И взял Моисей и Елеазар священник
золото от них разными
художественными вещами.

וַיִּסֹּב מֹשֶׁה וְאַלְעָזָר כֹּהֲנָא יְתַ דִּהֲבָא מִנְהוֹן כָּל מֵאֵן
דְּעוֹבְדָא

51 וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאַלְעָזָר הַכֹּהֵן אֶת־הַזָּהָב מֵאֲתָם כָּל כְּלֵי
מַעֲשֵׂה:

И было всего золота возношения,
которое вознесли Превечному:
шестнадцать тысяч семь сот
пятьдесят сиклей, от
тысячначальников и от
стоначальников.

וְהָיָה כָּל דָּהָב אֲפֹרֹתָא דְאַפְרָשׁוּ קֹדֶם יְיָ שֶׁתָּא עֲשָׂר
אַלְפִין שְׁבַע מֵאָה וְחֲמִשִּׁין סָלְעִין מִן רַבְּנֵי אֶלְפִין וּמִן
רַבְּנֵי מֵאוֹתָא

Воины же удержали добычу каждый
для себя.

גְּבֻרֵי דְחִילָא בְּזוּ גְבֵר לְנַפְשֵׁיהּ

И взял Моисей и Елеазар священник
золото от тысячначальников и
стоначальников, и принесли его в
намет откровения, в память для
сынов Израилевых пред Превечным.

וַנְּסִיב מֹשֶׁה וְאַלְעָזָר כֹּהֲנָא יְת דְּהָבָא מִן רַבְּנֵי אֶלְפִין
וּמֵאוֹתָא וְאַתִּיאֻ יְתִיה לְמִשְׁכַּן זְמָנָא דְּכֻרְנָא לְבָנֵי
יִשְׂרָאֵל קֹדֶם יְיָ

52 וַיְהִי | כָּל־זָהָב הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר הָרִימוּ לַיהוָה שִׁשָּׁה

עֶשְׂרֵי אֲלָף שְׁבַע־מֵאוֹת וְחֲמִשִּׁים שָׁקֶל מֵאֵת שָׂרֵי

הָאֲלָפִים וּמֵאֵת שָׂרֵי הַמֵּאוֹת:

53 אִנְשֵׁי הַצָּבָא בְּזָזוּ אִישׁ לֹו:

54 וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאַלְעָזָר הַכֹּהֵן אֶת־הַזָּהָב מֵאֵת שָׂרֵי

memory

הָאֲלָפִים וְהַמֵּאוֹת וַיָּבִיאוּ אֹתוֹ אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד זָכְרוֹן

לְבָנֵי־יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי יְהוָה: (פ)

שלישי

במדבר 32

И большие стада были у сынов
Рувимовых и у сынов Гадовых, весьма
многочисленные, и увидели они
землю Иазер и землю Гилеад, и вот,
местность эта — место для стад.

ובעיר סגי הוה לבני ראובן ולבני גד תקיף לחדא וחוזו
ית ארע יעזר וית ארע גלעד והא אתרא אתר כשר
לבית בעיר

И пришли сыны Гадовы и сыны
Рувимовы, и сказали Моисею и
Елеазару священнику и князьям
общества так:

ואתו בני גד ובני ראובן ואמרו למשה ולא־לעזר כהנא
ולרברבי כנשתא למימר

Атарот и Дибан и Иазер и Нимра и
Хешбон и Элеалэ и Севам и Нево и
Беон, —

מכללתא ומלכשתא וכומרין ובית נמרין ובית
חושבנא ובעלי דבבא וסימא ובית קבורתא דמשה
ובעון

1 ומקנה | רב ה'ה לבני ראובן ולבני גד עצום מאד

ויראו את־ארץ יעזר ואת־ארץ גלעד והנה המקום

מקום מקנה:

2 ויבאו בני גד ובני ראובן ויאמרו אל־משה ולא־לעזר

הכלו ואל־נשיאי העדה לאמר:

3 עטרות ודיבן ויעזר ונמרה וחשבון וא־לעלה ושכם ונבו

ובעון:

Rashi

עטרות ודיבון וגו'. מארץ סיחון ועוג היו:

Земля, которую Превечный поразил
пред обществом Израилевым, есть
земля для стад, а у рабов твоих есть
стада.

אֶרֶץ דִּי מָחָא יִי יתִּבְהָא קָדָם כְּנִשְׁתָּא דִּישְׂרָאֵל
אֶרֶץ כְּשָׂרָא לְבֵית בְּעִיר הִיא וְלַעֲבָדֶיךָ אֵית בְּעִיר

И сказали: если мы нашли
благоволение в глазах твоих, пусть
дадут землю эту рабам твоим во
владение; не переводи нас чрез
Иордан.

וַאֲמָרוּ אִם אֲשַׁכְּחָנָא רַחֲמִין בְּעֵינֶיךָ תִּתִּיב יֵת אֶרֶץ
הָדָא לַעֲבָדֶיךָ לְאַחֲסָנָא לֹא תַעֲבְרִינָנָא יֵת יַרְדֵּנָא

И сказал Моисей сынам Гадовым и
сынам Рувимовым: неужели братья
ваши пойдут на войну, а вы останетесь
здесь?

וַאֲמַר מֹשֶׁה לְבָנֵי גָד וְלְבָנֵי רְאוּבֵן הֲאֶחֱיכֹן יֵיתוּן
לְקָרְבָּא וְאַתּוֹן תִּתְּבוּן הֲכָא

Для чего вы отвращаете сердце сынов
Израилевых от перехода в землю,
которую Превечный дает им?

וְלָמָּא תּוֹנוּן יֵת לְבָא דְבָנֵי יִשְׂרָאֵל מִלְּמַעְבַּר לְאַרְעָא
דִּיהִב לְהוֹן יִי

4 הָאֶרֶץ אֲשֶׁר הִכָּה יְהוָה לִפְנֵי עֵדֹת יִשְׂרָאֵל אֶרֶץ מְקַנָּה
הִוא וְלַעֲבָדֶיךָ מְקַנָּה: (ס)

5 וַיֹּאמְרוּ אִם-מִצָּאֵנוּ חֵן בְּעֵינֶיךָ יִתֵּן אֶת-הָאֶרֶץ הַזֹּאת
לַעֲבָדֶיךָ לְאַחֲזָהּ אֶל-תַּעֲבֹרֵנוּ אֶת-הַיַּרְדֵּן:

6 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְבָנֵי-גָד וְלְבָנֵי רְאוּבֵן הֲאֶחֱיכֶם יָבֹאוּ
לְמִלְחָמָה וְאַתֶּם תָּשֻׁבוּ פֹּה:

Rashi

האחִיכֶם. לשון תמיהה הוא:

7 וְלָמָּה תִּנְאוּן [תְּנִיאוּן] אֶת-לֵב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִלְּמַעְבַּר
אֶל-הָאֶרֶץ אֲשֶׁר-נָתַן לָהֶם יְהוָה:

to refuse

Rashi

ולמה תניאון. תסירו ותמניעו לכם מעבור שיהיו סבורים שאתם יראים לעבור מפני המלחמה וחוזק הערים והעם:

Так сделали отцы ваши, когда я их
послал из Кадеш-Барнеи высмотреть
землю:

כִּדְיוֹן עָבְדוּ אֲבֹהֶתְכֹן כַּד שְׁלַחִית יְתְהוֹן מִרְקָם גִּיאָה
לְמַחְזֵי יַת אֶרֶעָא

Доходили они до долины Эшкол, и
высмотрели землю, и отвратили
сердце сынов Израилевых, чтобы не
шли они в землю, которую
Превечный дает им.

וּסְלִיקוּ עַד נַחְלָא דְאַתְכָּלָא וַחֲזוּ יַת אֶרֶעָא וְאֹנִיאוּ יְת
לְבָא דְבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּדִיל דְלֹא לְמִיעַל לְאֶרֶעָא דִּיהֶב
לְהוֹן יִי

И воспламенился гнев Превечного в
тот день, и поклялся Он, сказав:

וַתִּקְרִי רֹגְזָא דִּי בְיוֹמָא הַהוּא וְקִיִּים לְמִימָר

Не увидят люди, вышедшие из
Египта, от двадцатилетнего возраста
и выше, земли, которую Я с клятвою
обещал Аврааму, Исааку и Иакову,
ибо они не исполнили воли Моей;

אִם יַחֲזוּן גְּבִרְיָא דְסְלִיקוּ מִמְצָרִים מִבֶּר עֶשְׂרִין שָׁנִין
וְלַעֲיֹלָא יַת אֶרֶעָא דִּי קִיִּימִית לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלַיַּעֲקֹב
אֲרִי לֹא אֲשַׁלְּמוּ בְּתֵר דְּחֻלְתִּי

8 כֹּה עָשׂוּ אֲבֹתֵיכֶם בְּשִׁלְחִי אֹתָם מִקְדָּשׁ בְּרַנֶּעַ לְרֹאוֹת
אֶת־הָאָרֶץ:

Rashi

מקדש ברנע. כך שמה ושני קדש היו:

9 וַיַּעֲלוּ עַד־נַחַל אֲשַׁכּוֹל וַיֵּרֹאוּ אֶת־הָאָרֶץ וַיָּנִיאוּ אֶת־לֵב
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְבִלְתִּי־בֹא אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־נָתַן לָהֶם
יְהוָה:

10 וַיַּחֲרֹאֲף יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא וַיִּשָּׁבַע לֵאמֹר:

11 אִם־יֵרֹאוּ הָאֲנָשִׁים הָעֲלִים מִמְצָרִים מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה
וְלַעֲלָה אֶת הָאָדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק
וְלַיַּעֲקֹב כִּי לֹא־מִלְאוּ אֲחֵרַי:

Кроме Калева, сына Иефуннина,
Кенизея, и Иегошуа, сына Нунова,
ибо они исполнили волю Превечного.

a Kenizzite
or
descendant...

12 בְּלִמִּי כָּלֵב בְּרִיפְנֵה הַקְּנִזִּי וַיהוֹשֻׁעַ בֶּן־נוּן כִּי מְלָאוּ

אַחֲרֵי יְהוָה:

אֵלֶהוּ כָּלֵב בֶּר יִפְנֵה קְנִזָּאָה וַיהוֹשֻׁעַ בֶּר נוּן אָרִי
אַשְׁלִימוּ בְּתֵר דְּחִלְתָּא דִּי

Rashi

הקנזי. חורגו של קנז היה וילדה לו אמו של כלב את עתניאל (סוטה יא, ב):

И воспламенился гнев Превечного на
Израиля, и заставил Он их скитаться
в пустыне сорок лет, пока не извелся
весь род, сделавший зло в очах
Превечного.

to waver

13 וַיַּחֲרֹאף יְהוָה בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּנָּעם בְּמִדְבָּר אַרְבָּעִים

שָׁנָה עַד־תָּם כָּל־הָדֹר הָעֹשֶׂה הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה:

וַתִּקֵּף רוּגְזָא דִּי בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּטְרְדֻנוּ בְּמִדְבָּרָא אַרְבָּעִין
שָׁנִין עַד דְּסָף כָּל דָּרָא דְּעָבִיד דְּבִישׁ קָדָם יי

Rashi

וינעם. ויטלטלם. מן נע ונד (ס"א וטלטלם בנע ונד):

И вот, восстали вы вместо отцов
ваших, отродье людей грешных,
чтобы еще прибавить к пламенному
гневу Превечного на Израиля.

culture

14 וַהֲגָה קִמְתָּם תַּחַת אֲבֹתֵיכֶם תִּרְבּוּת אַנְשִׁים חַטָּאִים

לְסַפּוֹת עוֹד עַל חֲרוֹן אַף־יְהוָה אֶל־יִשְׂרָאֵל:

properly

וְהָא קִמְתּוּן חֲלָף אֲבֹהֵתְכוֹן תְּלִמִּידֵי גְבִרְיָא חִיבִיא
לְאֻסְפָּא עוֹד עַל תְּקוּף רוּגְזָא דִּי לְיִשְׂרָאֵל

Rashi

לספות. כמו (ישעיה כט, א) ספו שנה על שנה (ירמיה ז, כא) עולותיכם ספו וגו' לשון תוספת:

Если отступите от Него, то Он опять
оставит его в пустыне, так погубите
вы весь народ этот.

15 כִּי תִשׁוּבוּן מֵאַחֲרָיו וַיִּסָּף עוֹד לְהַנִּיחוֹ בְּמִדְבָּר וַשְׁחַתֵּם

לְכָל־הָעָם הַזֶּה: (ס)

אַרִי תַתּוּבוּן מִבְּתֵר דְּחִלְתִּיה וַיִּוְסִיף עוֹד לְאַחֲרוּתְהוֹן
בְּמִדְבָּרָא וַתַּחֲבִלוּן לְכָל עַמָּא הָדִין

И подошли они к нему, и сказали: мы
построим здесь овчие загороды для
стад наших и города для детей
наших;

וְקָרִיבוּ לְוִתִּיָּה וְאָמְרוּ חֲטָרִין דְּעָאן נִבְנִי לְבָעִירָנָא הָכָא
וְקָרִוּין לְטַפְלָנָא

16 וַיִּגָּשׁוּ אֵלָיו וַיֹּאמְרוּ ^{inclosure} גְּדֵרֹת צֵאן נִבְנֶה לְמִקְנֵנוּ פֶּה
^{children} וְעָרִים לְטַפֵּנוּ :

Rashi

נבנה למקננו פה. חסים היו על ממונם יותר מבניהם ובנותיהם שהקדימו מקניהם לטפם. אמר להם לא כן עשו העיקר עיקר
והטפל טפל בנו לכם תחלה ערים לטפכם ואחר כך גדרות לצאנכם (תנחומא ז):

Сами поспешим вооруженные пред
сынами Израилевыми, пока не
приведем их в место их; дети же
наши останутся в укрепленных
городах, по поводу жителей земли
этой.

וְאֶנְחֵנָא נְחָלִין מְבַעֲיָן קָדָם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַד דִּי נַעֲלִינוּן
לְאַתְרֵהוֹן וַיִּתְּבוּן טַפְלָנָא בְּקָרְוִין פְּרִיכִין מִן קָדָם יִתְּבִי
אַרְעָא

17 וְאֶנְחֵנוּ נַחֲלִץ חָשִׁים ^{to hurry} לְפָנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עַד אֲשֶׁר
אִם־הִבִּיאֲנָם אֶל־מְקוֹמָם וַיָּשֶׁב טַפֵּנוּ בְּעָרֵי הַמְּבָצָר
מִפְּנֵי יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ:

Rashi

ואנחנו נחלץ חשים. נזדיין מהירים כמו (ישעיה ח, א) מהר שלל חש בז (שם ה, יט) ימהר יחישה:
לפני בני ישראל. בראשי גייסות. מתוך שגבורים היו. שכן נאמר בגד (דברים לג, כ) וטרף זרוע אף קדקד ואף משה חזר ופירש
להם באלה הדברים (שם ג, יח) ואצו אתכם בעת ההיא וגו' חלוצים תעברו לפני אחיכם בני ישראל כל בני חיל. וביריחו כתיב
(יהושע ו, יג) והחלוץ הולך לפניהם זה ראובן וגד שקיימו תנאם:
וישב טפנו. בעודנו אצל אחינו:
בערי המבצר. שנבנה עכשיו:

Не возвратимся в дома наши, пока не
получат сыны Израилевы каждый
удела своего.

18 לֹא נָשׁוּב אֶל־בְּתֵינוּ עַד הַתְּנַחֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ
נַחֲלָתוֹ:

לֹא נָתוּב לְבֵיתָנָא עַד דְּיַחְסְנוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל גְּבַר אַחְסִנְתִּיה

Ибо мы не возьмем с ними удела по ту сторону Иордана и далее, так как достанется нам удел по эту сторону Иордана, к востоку.

אַרִי לֹא נַחְסִין עִמָּהוֹן מַעְבְּרָא לְיַרְדֵּנָא וּלְהָלֵא אַרִי
קְבִילָנָא אַחְסִנְתָּנָא לָנָא מַעְבְּרָא לְיַרְדֵּנָא מְדִינַחָא

19 כִּי לֹא נִחְלֵל אִתָּם מַעְבֵּר לְיַרְדֵּן וְהִלָּאָה כִּי בָּאָה ^{onward}

נִחְלַתְנוּ אֵלֵינוּ מַעְבֵּר הַיַּרְדֵּן מִזְרָחָה: (פ)

Rashi

מעבר לירדן וגו'. בעבר המערבי:

כי באה נחלתנו. כבר קבלנוה בעבר המזרחי:

רביעי

И сказал им Моисей: если вы сделаете дело это, если вооружитесь пред Превечным на войну,

20 וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם מֹשֶׁה אִם־תַּעֲשׂוּן אֶת־הַדְּבָר הַזֶּה

אִם־תַּחֲלִצוּ לִפְנֵי יְהוָה לְמִלְחָמָה:

וַיֹּאמֶר לְהוֹן מֹשֶׁה אִם תַּעֲבִדוּן יֵת פְּתִגְמָא הָדִין אִם
תַּזְדָּרוּן קָדָם עֲמָא דִּי לְקָרְבָא

И перейдет всякий, носящий оружие из вас, чрез Иордан пред Превечным, пока не прогонит Он врагов Своих пред Собою,

21 וְעָבַר לָכֶם כָּל־חָלוּץ אֶת־הַיַּרְדֵּן לִפְנֵי יְהוָה עַד הוֹרִישׁוּ

אֶת־אֹיְבָיו מִפָּנָיו:

וַיַּעֲבֵר לְכוּן כָּל דְּמָזְרוּ יֵת יַרְדֵּנָא קָדָם עֲמָא דִּי עַד
דִּיתְרֹךְ יֵת בְּעָלֵי דְבְבוּהֵי מִן קְדָמוּהֵי

И покорена будет земля пред
Превечным, и после возвратитесь, и
так невинны будете пред Превечным
и пред Израилем; — то останется
земля эта за вами во владение пред
Превечным.

וְתִתְּכֶם אֶרֶץ קָדֵם עִמָּא דַּי וּבִתְרָא כֹּן תִּתּוּבוּן וְתִהְיוּ
זָכָאין מִן קָדֵם יְיָ וּמִיִּשְׂרָאֵל וְתִהְיִי אֶרֶץ הָדָא לְכוּן
לְאַחֲסָנָא קָדֵם יְיָ

Если же не сделаете так, то
согрешите пред Превечным, и
познаете наказание ваше, которое
постигнет вас.

וְאִם לֹא תַעֲבֹדוּן כֹּן הָא חֲבִיתוֹן קָדֵם יְיָ וְתִדְעוּן
חֻבְתְּכוֹן דְּתַשְׁפַּח יְתָכוֹן

Стройте себе города для детей ваших
и загороды для мелкого скота вашего,
и что́ вышло из уст ваших, исполните.

בְּנוּ לְכוּן קְרוּיָן לְטַפְלָכוֹן וְחִטְרִין לְעִנְכוֹן וְדִפּוֹק
מְפומָכוֹן תַּעֲבֹדוּן

22 וְנִכְבְּשָׁה הָאָרֶץ לִפְנֵי יְהוָה וְאַחֲרֵי תִשְׁבוּ וְהֵייתֶם נְקִיִּים
מִיְּהוָה וּמִיִּשְׂרָאֵל וְהָיְתָה הָאָרֶץ הַזֹּאת לָכֶם לְאַחֲזָה
לִפְנֵי יְהוָה:

23 וְאִם-לֹא תַעֲשׂוּן כֹּן הִנֵּה חֲטָאתֶם לַיהוָה וְדַעוּ
חֲטָאתְכֶם אֲשֶׁר תִּמָּצָא אֹתְכֶם:

24 בְּנוּ-לָכֶם עָרִים לְטַפְּכֶם ^{a flock} וְגִדְרֹת ^{inclosure} לְצִנּוֹאֲכֶם ^{children} וְהִיצֵא
מִפִּיכֶם תַּעֲשׂוּ:

Rashi

לצנאכם. תיבה זו מגזרת (תהלים ח, ח) צנה ואלפים כלם. שאין בו אל"ף מפסיק בין נו"ן לצד"י ואל"ף שבא כאן אחר הנו"ן
במקום ה"א של צנה הוא. מיסודו של רבי משה הדרשן למדתי כן:
והיצא מפיכם תעשו. לגבוה. שקבלתם עליכם לעבור למלחמה עד כבוש וחלוק שמשה לא בקש מהם אלא ונכבשה ואחר
תשובו והם קבלו עליהם עד התנחל הרי הוסיפו להתעכב שבע שחלקו וכן עשו:

И сказали сыны Гадовы и сыны
Рувимовы Моисею так: рабы твои
сделают, как господин наш
повелевает.

וַאֲמָרוּ בְנֵי גָד וּבְנֵי רְאוּבֵן לְמֹשֶׁה לְמִימָר עֲבָדֶיךָ
יַעֲבֹדוּן כְּמֹא דִּי רְבוּנֵי מִפְקָד

25 וַיֹּאמֶר בְּנֵי־גָד וּבְנֵי רְאוּבֵן אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר עֲבָדֶיךָ
יַעֲשׂוּ כַאֲשֶׁר אָדֹנִי מְצִוָּה:

Rashi

וַיֹּאמֶר בְּנֵי גָד. כּוֹלָם כּאִישׁ אַחַד:

Дети наши, жены наши, стада наши и
весь скот наш останутся там, в
городах Гилеада,

טַפְּלָנָא נְשָׂאָא גִיתָנָא וְכָל בְּעִירָנָא יְהוֹן תַּמָּן בְּקָרְוֵי
גִלְעָד

26 טַפְּנוּ נְשֵׁינוּ מִקְנֵנוּ וְכָל־בְּהֶמְתָּנוּ יִהְיוּ־שָׁם בְּעָרֵי הַגִּלְעָד:

А рабы твои перейдут, все
вооруженные, как воины, пред
Превечным на войну, как господин
наш говорит.

וְעֲבָדֶיךָ יַעֲבִירוּן כָּל מְזֻזָּא חֵילָא קָדָם עֲמָא דִּי לְקָרְבָּא
כְּמֹא דִּי רְבוּנֵי מְמַלְל

27 וְעֲבָדֶיךָ יַעֲבִירוּ כָּל־חַיִּל צָבָא לִפְנֵי יְהוָה לַמִּלְחָמָה
כַּאֲשֶׁר אָדֹנִי דֹּבֵר:

И дал Моисей о них повеление
Елеазару священнику и Иегошуе,
сыну Нунову, и главам отческих
колен сынов Израилевых.

וּפְקָד לְהוֹן מֹשֶׁה יֵת אֶלְעָזָר כֹּהֵנָא וְיֵת יְהוֹשֻׁעַ בֶּר נֹון
וְיֵת רִישֵׁי אֲבֹתָא שְׁבֻטֵּיָא לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל

28 וַיְצַו לָהֶם מֹשֶׁה אֶת אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְאֶת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־נֹון
וְאֶת־רֹאשֵׁי אֲבוֹת הַמִּטּוֹת לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל:

Rashi

וַיְצַו לָהֶם. כְּמוֹ עֲלֵיהֶם וְעַל תְּנָאם מִינָהּ אֶלְעָזָר וַיהוֹשֻׁעַ. כְּמוֹ (שְׁמוֹת יד, יד) ה' יִלָּחֶם לָכֶם:

И сказал им Моисей: если сыны
Гадовы и сыны Рувимовы перейдут с
вами чрез Иордан вооруженные на
войну пред Превечным, и земля будет
покорена пред вами, то отдайте им
землю Гилеад во владение;

וַאֲמַר מֹשֶׁה לְהוֹן אִם יַעֲבְרוּ בְנֵי גָד וּבְנֵי רְאוּבֵן עִמָּכֹן
יְתִירְדְנָא כָּל דְּמִזְרֵי לְקָרְבָּא קָדָם עָמָא דִּי וְתִתְּכַבֵּשׁ
אַרְעָא קְדָמִיכֹן וְתִתְּנוּ לְהוֹן יְתִ אַרְעָא דְגִלְעָד
לְאַחְסָנָא

Если же не перейдут они с вами
вооруженные, то получают они
владение среди вас в земле
Ханаанской.

וְאִם לֹא יַעֲבְרוּ מִזְרֵי עִמָּכֹן וַיִּחְסְנוּ בִּינֵיכֹן בְּאַרְעָא
דְּכְנָעוּ

И отвечали сыны Гадовы и сыны
Рувимовы, и сказали: что Превечный
говорил о рабах твоих, то и сделаем.

וְאֶתִּיבּוּ בְנֵי גָד וּבְנֵי רְאוּבֵן לְמִימַר יְתִ דִּי מְלִיל יִי
לְעִבְדֵּי כֹן נַעֲבִד

Мы перейдем вооруженные пред
Превечным в землю Ханаанскую, а за
нами пусть будет удельное владение
наше по эту сторону Иордана.

נַחְנָא נַעֲבֵר מִזְרֵי קָדָם עָמָא דִּי לְאַרְעָא דְכְנָעוּ
וְעָמָא אַחֲדַת אַחְסָנָא מַעֲבָרָא לִירְדֵּן

29 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲלֵהֶם אִם יַעֲבְרוּ בְנֵי־גָד וּבְנֵי־רְאוּבֵן |

אַתְּכֶם אֶת־הִירְדֹן כָּל־חֲלוּץ לְמִלְחָמָה לִפְנֵי יְהוָה
וְנִכְבְּשָׁה הָאָרֶץ לִפְנֵיכֶם וְנִתְּתָם לָהֶם אֶת־אֶרֶץ הַגִּלְעָד
לְאַחְזָהּ:

30 וְאִם־לֹא יַעֲבְרוּ חֲלוּצִים אִתְּכֶם וְנִאֲחֲזוּ בְתִכְכֶם בְּאֶרֶץ
כְּנָעַן:

31 וַיַּעֲנוּ בְנֵי־גָד וּבְנֵי רְאוּבֵן לְאֹמֶר אֵל אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה
אֶל־עַבְדֶּיךָ כֹּן נַעֲשֶׂה:

32 נַחְנוּ ^{we}נַחְנוּ נַעֲבֵר חֲלוּצִים לִפְנֵי יְהוָה אֶרֶץ כְּנָעַן וְאַתְּנֵנוּ
אַחֲדַת נַחֲלָתֵנוּ מֵעֵבֶר לִירְדֵּן:

Rashi

ואתנו אחזת נחלתנו. כלומר בידינו וברשותנו תהי אחזת נחלתנו מעבר הזה:

И отдал им Моисей, сынам Гадовым и
сынам Рувимовым и половине колена
Манассии, сына Иосифова, царство
Сихона, царя Эморейского, и царство
Ога, царя Башанского, землю с
городами её внутри границ, города
земли кругом.

ויהב להון משה לבני גד ולבני ראובן ולפלגות
שבטא דמנשה בר יוסף ית מלכות סיוחון מלכא
דאמוראה וית מלכות עוג מלכא דמתנן ארעא
לקרוהא בתחומין קרוי ארעא סחור סחור

И построили сыны Гадовы Дивон и
Атарот и Ароер,

ובנו בני גד ית דיבון וית עטרות וית ערער

И Атарот-Шофан и Иаазер и Иогбегу,

וית עטרות שופן וית יעזר ורמתא

И Бет-Нимру и Бет-Гаран: города
укрепленные и овчие загороды.

וית בית נמרה וית בית הרן קרויו כריכו וחסרין דעאן

33 ויתן להם | משה לבני גד ולבני ראובן ולחצי | שבט

| מנשה בן יוסף את ממלכת סיוחון מלך האמרי

her border

ואת ממלכת עוג מלך הבשן הארץ לעריה בגבולת

ערי הארץ סביב:

34 ויבנו בני גד את דיבון ואת עטרות ואת ערער:

35 ואת עטרות שופן ואת יעזר ורמתא:

36 ואת בית נמרה ואת בית הרן ערי מבצר וגדרות צאן:

Rashi

ערי מבצר וגדרות צאן. זה סוף הפסוק מוסב על תחלת הענין ויבנו בני גד את הערים הללו להיות ערי מבצר וגדרות צאן:

А сыны Рувимовы построили Хешбон
и Элеалэ и Кириатаим,

ובני ראובן בנו ית חשבון וית אלעלא וית קריתים

37 ובני ראובן בנו את חשבון ואת אלעלא ואת קריתים:

И Нево и Баал-Меон, с измененными именами, и Сивма; ибо они наименовали другими именами города, которые построили.

וַיֵּת נָבוֹ וַיֵּת בַּעַל מְעוֹן מִקֶּפֶן שְׁמָהּ וַיֵּת שְׁבִמָּה וַקְרוּ
בְּשִׁמָּהּ יֵת שְׁמָהּ קְרוּיָא דִּי בְנוֹ

38 וְאֶת־נָבוֹ וְאֶת־בַּעַל מְעוֹן מוֹסֶבֶת שֵׁם וְאֶת־שְׁבִמָּה

וַיִּקְרְאוּ בְּשֵׁמֹת אֶת־שְׁמוֹת הָעָרִים אֲשֶׁר בָּנוּ:

Rashi

ואת נבו ואת בעל מעון מוסבת שם. נבו ובעל מעון שמות עבודת אלילים הם והיו האמוריים קורים עריהם על שם עבודת אלילים שלהם ובני ראובן הסבו את שמות לשמות אחרים וזהו מוסבות שם נבו ובעל מעון מוסבות לשם אחר: ואת שבמה. בנו שבמה והיא שבם האמורה למעלה (לעיל ג):

И пошли сыны Махира, сына Манассии, в Гилеад, и завоевали его, и выгнали Эмореев, которые были в нем.

וַאֲזָלוּ בְּנֵי מַכִּיר בֶּר מְנַשֶּׁה לְגִלְעָד וַכְּבָשׁוּהָ וַתִּרְיֹךְ יֵת
אַמֹּרֶאָה דִּי בָּהּ

39 וַיֵּלְכוּ בְּנֵי מַכִּיר בֶּן־מְנַשֶּׁה גִלְעָדָה וַיִּלְכְּדוּהָ וַיִּירָשׁ

אֶת־הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר־בָּהּ:

Rashi

וירש. כתרגומו ותריך. שתיבת רי"ש משמשת שתי חלוקות לשון ירושה ולשון הורשה שהוא טירוד ותירוד:

И отдал Моисей Гилеад Махиру, сыну Манассии, и он поселился в нем.

וַיֵּהָב מֹשֶׁה יֵת גִּלְעָד לְמַכִּיר בֶּר מְנַשֶּׁה וַיֵּתֵב בָּהּ

40 וַיֵּתֵן מֹשֶׁה אֶת־הַגִּלְעָד לְמַכִּיר בֶּן־מְנַשֶּׁה וַיֵּשֶׁב בָּהּ:

А Иаир, сын Манассии, пошел и завоевал поселения их, и назвал их: поселениями Иаиновыми.

וַיֵּאִיר בֶּר מְנַשֶּׁה אֲזָל וַכְּבָשׁ יֵת כְּפַרְנִיָּהוּן וַקְרָא יֵתָהּ
כְּפַרְנֵי יֵאִיר

41 וַיֵּאִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה הָלָךְ וַיִּלְכְּדוּ אֶת־חֻתִּיָּהֶם וַיִּקְרָא

אֶתָּהּ חֻת יֵאִיר:

Rashi

חותיהם. כפרניהון:

ויקרא אתהון חות יאיר. לפי שלא היו לו בנים קראם בשמו לזכרון:

И Новах пошел и завоевал Кенат и
пригороды его, и назвал его Новах, по
имени своему.

42 וַנִּבַּח הַלֵּל וַיִּלְכֹּד אֶת־קִנָּת וְאֶת־בְּנוֹתֶיהָ וַיִּקְרָא לָהּ נִבַּח

בְּשֵׁמוֹ: (פ)

וַנִּבַּח אֶזְל וַיִּכְבֹּשׁ יֵת קִנָּת וַיִּתְּ כַּפְרָנָהָא וַיִּקְרָא לָהּ נִבַּח
בְּשֵׁמָהּ

Rashi

ויקרא לה נבח. לה אינו מפיך ה"א וראיתי ביסודו של רבי משה הדרשן לפי שלא נתקיים לה שם זה לפיכך הוא רפה.
שמשמע מדרשו כמו לא. ותמהני מה ידרוש בשתי תיבות הדומות לה (רות ב, יד) ויאמר לה בועז (זכריה ה, יא) לבנות לה
בית:

במדבר 33

Вот странствия сынов Израилевых,
которые вышли из земли Египетской
по ополчениям своим, под
водительством Моисея и Аарона.

1 אֱלֹהֵי מִסְעֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָצְאוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם

לְצִבְאָתָם בְּיַד־מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן:

אֱלֵין מִטְלָנִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל דִּי נִפְקוּ מֵאֶרְעָא דְּמִצְרַיִם
לְחִילֵיהוֹן בְּיָדָא דְּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן

Rashi

אלה מסעי. למה נכתבו המסעות הללו. להודיע חסדיו של מקום. שאף על פי שגזר עליהם לטלטלם ולהניעם במדבר לא
תאמר שהיו נעים ומטולטלים ממסע למסע כל ארבעים שנה ולא היתה להם מנוחה. שהרי אין כאן אלא ארבעים ושנים
מסעות. צא מהם י"ד שכולם היו בשנה ראשונה קודם גזירה. משנסעו מרעמסס עד שבאו לרתמה. שמשם נשתלחו המרגלים
שנאמר (במדבר יב, טז) ואחר נסעו העם מחצרות וגו' (שם יג, ב) שלח לך אנשים וגו'. וכאן הוא אומר ויסעו מחצרות ויחנו
ברתמה למדת שהוא במדבר פארן ועוד הוצא משם ח' מסעות שהיו לאחר מיתת אהרן מהר ההר עד ערבות מואב בשנת
הארבעים נמצא שכל שמנה ושלושים שנה לא נסעו אלא עשרים מסעות. זה מיסודו של רבי משה הדרשן. ורבי תנחומא
(מסעי ג. במדבר רבה) דרש בו דרשה אחרת משל למלך שהיה בנו חולה והוליכו למקום רחוק לרפאותו כיון שהיו חוזרין
התחיל אביו מונה כל המסעות אמר לו כאן ישננו כאן הוקרנו כאן חששת את ראשך וכו':

Ибо Моисей записывал места
выступления их в странствия их, по
повелению Превечного; и вот
странствия их по местам их
выступления.

וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה יְת מִפְקֻדֵיהֶם לְמַטְלֵיהֶם עַל מִמָּרָא דֵּי
וְאֵלֵינוּ מִטְלֵיהֶם לְמִפְקֻדֵיהֶם

Двинулись они из Раамсеса в первом
месяце, в пятнадцатый день первого
месяца, — на другой день после
пасхи вышли сыны Израилевы с
поднятою рукою пред глазами всех
Египтян.

וַנִּטְלוּ מִרַעְמֶסֶס בִּירְחָא קִדְמָאָה בְּחַמְשָׁא עֶשְׂרָא יוֹמָא
לִירְחָא קִדְמָאָה מִבֶּתֶר יוֹמָא דְפִסְחָא נִפְקוּ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל בְּרִישׁ גְּלִי לְעֵינֵי כָּל מִצְרָאִי

А Египтяне погребали тогда всех
первенцев, которых Превечный
поразил у них, и над богами их
совершил Превечный казни.

וּמִצְרָאִי מִקְבְּרִין יְת דִּי קָטַל יִי בְּהוֹן כָּל בּוֹכְרָא
וּבִטְעוּתָהוֹן עָבַד יִי דִּינִין

И двинулись сыны Израилевы из
Раамсеса, и расположились в Суккоте.

וַנִּטְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִרַעְמֶסֶס וַיָּשׂוּ בְּסֻכַּת

2 וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת־מוֹצְאֵיהֶם לְמַסְעֵיהֶם עַל־פִּי יְהוָה
וְאֵלֶּה מַסְעֵיהֶם לְמוֹצְאֵיהֶם:

3 וַיֵּסְעוּ מִרַעְמֶסֶס בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בְּחַמְשָׁה עָשָׂר יוֹם
the next
day
לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן מִמַּחֲרַת הַפֶּסַח יֵצְאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
בְּיַד רָמָה לְעֵינֵי כָּל־מִצְרָיִם:

4 וּמִצְרָיִם מִקְבְּרִים אֵת אֲשֶׁר הִכָּה יְהוָה בָּהֶם כָּל־בְּכוֹר
וּבִאלֹהֵיהֶם עָשָׂה יְהוָה שְׁפָטִים:

Rashi
ומצרים מקברים. טרודים באבלם:

5 וַיֵּסְעוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל מִרַעְמֶסֶס וַיָּחֲנוּ בְּסֻכַּת:

И двинулись из Суккота, и
расположились в Этаме, что на краю
пустыни.

וַנִּטְלוּ מִסֻּכַּת וְשָׂרוּ בְּאַתָּם דִּי בְּסִטְרֵי מִדְבָּרָא

И двинулись из Этама, и
возвратились к Пи-Гахироту, что в
виду Баал-Цефона, и расположились
пред Мигдолом.

וַנִּטְלוּ מֵאַתָּם וְתָבַעַל פֹּהִם חִירְתָּא דִּי קָדָם בְּעֵיל צָפוֹן
וְשָׂרוּ קָדָם מִגְדָּל

И двинулись от Гахирота и прошли
среди моря в пустыню, и шли три дня
пути в пустыне Этам, и
расположились в Маре.

וַנִּטְלוּ מִן פֹּהִם חִירְתָּא וְעָבְרוּ בְּגוֹ יָמָא לְמִדְבָּרָא וְאַזְלוּ
מִהֶלֶךְ תִּלְתָּא יוֹמִין בְּמִדְבָּרָא דְאַתָּם וְשָׂרוּ בְּמָרָה

И двинулись из Мары, и пришли в
Элим, а в Элиме двенадцать
источников воды и семьдесят
пальмовых деревьев, и расположились
там.

וַנִּטְלוּ מִמָּרָה וְאַתּוּ לְאַיְלִם וּבְאַיְלִם תְּרֵי עֶשֶׂר מְבוּעֵין
דְּמִין וְשִׁבְעֵין דְּקָלִין וְשָׂרוּ תַּמָּן

И двинулись из Элима, и
расположились у Черного моря.

וַנִּטְלוּ מֵאַיְלִם וְשָׂרוּ עַל יָמָא דְסוּף

6 וַיִּסְעוּ מִסֻּכַּת וַיַּחֲנוּ בְּאַתָּם אֲשֶׁר בְּקֶצֶה הַמִּדְבָּר:

7 וַיִּסְעוּ מֵאַתָּם וַיָּשֻׁבּ עַל־פִּי הַחִירָת אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי בְּעֵל
צָפוֹן וַיַּחֲנוּ לִפְנֵי מִגְדָּל:

8 וַיִּסְעוּ מִפְּנֵי הַחִירָת וַיַּעֲבְרוּ בְּתוֹךְ־הַיָּם הַמִּדְבָּרָה וַיֵּלְכוּ
דְּרֹךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בְּמִדְבָּר אֲתָם וַיַּחֲנוּ בְּמָרָה:

9 וַיִּסְעוּ מִמָּרָה וַיָּבֹאוּ אֵילָמָה וּבְאַיְלִם שְׁתֵּים עָשָׂרָה עֵינֹת
מַיִם וְשִׁבְעִים תְּמָרִים וַיַּחֲנוּ־שָׁם:

10 וַיִּסְעוּ מֵאַיְלִם וַיַּחֲנוּ עַל־יַם־סוּף:

И двинулись от Черного моря, и
расположились в пустыне Син.

11 וַיִּסְעוּ מִיַּם־סוּף וַיַּחֲנוּ בְּמִדְבַּר־סִין:

וּנְטְלוּ מִיָּמָא דְסוּף וַיֵּשְׂרוּ בְּמִדְבָּרָא דְסִין

И двинулись из пустыни Син, и
расположились в Дофке.

12 וַיִּסְעוּ מִמִּדְבַּר־סִין וַיַּחֲנוּ בְּדֹפְקָה:

וּנְטְלוּ מִמִּדְבָּרָא דְסִין וַיֵּשְׂרוּ בְּדֹפְקָה

И двинулись из Дофки, и
расположились в Алуше.

13 וַיִּסְעוּ מִדֹּפְקָה וַיַּחֲנוּ בְּאַלוּשׁ:

וּנְטְלוּ מִדֹּפְקָה וַיֵּשְׂרוּ בְּאַלוּשׁ

И двинулись из Алуша, и
расположились в Рефидиме, и не
было там у народа воды для питья.

14 וַיִּסְעוּ מֵאַלוּשׁ וַיַּחֲנוּ בְּרַפִּידִים וְלֹא־הָיָה שָׁם מַיִם לָעָם

לְשָׁתוֹת:

וּנְטְלוּ מֵאַלוּשׁ וַיֵּשְׂרוּ בְּרַפִּידִים וְלֹא הָיָה תָמָן מַיָּא
לְעַמָּא לְמִשְׁתֵּי

И двинулись из Рефидима, и
расположились в пустыне Синайской.

15 וַיִּסְעוּ מִרַפִּידִים וַיַּחֲנוּ בְּמִדְבַּר סִינִי:

וּנְטְלוּ מִרַפִּידִים וַיֵּשְׂרוּ בְּמִדְבָּרָא דְסִינִי

И двинулись из пустыни Синайской,
и расположились в Киврот-Гатааве.

16 וַיִּסְעוּ מִמִּדְבַּר סִינִי וַיַּחֲנוּ בְּקִבְרֹת הַתְּאֵוָה:

וּנְטְלוּ מִמִּדְבָּרָא דְסִינִי וַיֵּשְׂרוּ בְּקִבְרֵי דְמִשְׁאֲלֵי

И двинулись из Киврот-Гатаавы, и
расположились в Хацероте.

17 וַיִּסְעוּ מִקִּבְרֹת הַתְּאֵוָה וַיַּחֲנוּ בְּחֲצֹרֹת:

וּנְטְלוּ מִקִּבְרֵי דְמִשְׁאֲלֵי וַיֵּשְׂרוּ בְּחֲצֹרֹת

И двинулись из Хацерота, и
расположились в Ритме.

18 וַיִּסְעוּ מִחֲצֹרֹת וַיַּחֲנוּ בְּרִתְמָה:

וּנְטְלוּ מִחֲצֹרֹת וַיֵּשְׂרוּ בְּרִתְמָה

ויחנו ברתמה. על שם לשון הרע של מרגלים שנאמר (תהלים קכ, ד) מה יתן לך ומה יוסיף לך לשון רמיה חצי גבור שנונים עם גחלי רתמים:

И двинулись из Ритмы, и
расположились в Риммон-Переце.

19 ויסעו מרתמה ויחנו ברמון פרץ:

ונטלו מרתמה ושרו ברמון פרץ

И двинулись из Риммон-Переца, и
расположились в Ливне.

20 ויסעו מרמון פרץ ויחנו בלבנה:

ונטלו מרמון פרץ ושרו בלבנה

И двинулись из Ливны, и
расположились в Риссе.

21 ויסעו מלבנה ויחנו ברסה:

ונטלו מלבנה ושרו ברסה

И двинулись из Риссы, и
расположились в Кегалате.

22 ויסעו מרסה ויחנו בקהלתה:

ונטלו מרסה ושרו בקהלתה

И двинулись из Кегалаты, и
расположились в Гар-Шафере.

23 ויסעו מקהלתה ויחנו בהרשפר:

ונטלו מקהלתה ושרו בטורא דשפר

И двинулись из Гар-Шафера, и
расположились в Хараде.

24 ויסעו מהרשפר ויחנו בחרדה:

ונטלו מטורא דשפר ושרו בחרדה

И двинулись из Харады, и
расположились в Макгелоте.

25 ויסעו מחרדה ויחנו במקהלית:

ונטלו מחרדה ושרו במקהלית

И двинулись из Макгелота, и
расположились в Тахате.

26 ויסעו ממקהלת ויחנו בתחת:

ונטלו ממקהלות ושרו בתחת

И двинулись из Тахата, и
расположились в Терахе.

27 וַיִּסְעוּ מִתַּחַת וַיֵּחָנוּ בְּתֶרַח:

וּנְטְלוּ מִתַּחַת וַיָּשְׂרוּ בְּתֶרַח

И двинулись из Тераха, и
расположились в Митке.

28 וַיִּסְעוּ מִתֶּרַח וַיֵּחָנוּ בְּמִתְקָה:

וּנְטְלוּ מִתֶּרַח וַיָּשְׂרוּ בְּמִתְקָה

И двинулись из Митки, и
расположились в Хашмоне.

29 וַיִּסְעוּ מִמִּתְקָה וַיֵּחָנוּ בְּחַשְׁמוֹנָה:

וּנְטְלוּ מִמִּתְקָה וַיָּשְׂרוּ בְּחַשְׁמוֹנָה

И двинулись из Хашмоны, и
расположились в Мосероте.

30 וַיִּסְעוּ מִחַשְׁמוֹנָה וַיֵּחָנוּ בְּמוֹסֵרוֹת:

וּנְטְלוּ מִחַשְׁמוֹנָה וַיָּשְׂרוּ בְּמוֹסֵרוֹת

И двинулись из Мосерота, и
расположились в Бне-Иааконе.

31 וַיִּסְעוּ מִמוֹסֵרוֹת וַיֵּחָנוּ בְּבְנֵי יַעֲקֹן:

וּנְטְלוּ מִמוֹסֵרוֹת וַיָּשְׂרוּ בְּבְנֵי יַעֲקֹן

И двинулись из Бне-Иаакона, и
расположились в Хор-Гагидгаде.

32 וַיִּסְעוּ מִבְּנֵי יַעֲקֹן וַיֵּחָנוּ בְּחֹר הַגִּדְגָּד:

וּנְטְלוּ מִבְּנֵי יַעֲקֹן וַיָּשְׂרוּ בְּחֹר הַגִּדְגָּד

И двинулись из Хор-Гагидгада, и
расположились в Иатвате.

33 וַיִּסְעוּ מִחֹר הַגִּדְגָּד וַיֵּחָנוּ בְּיִטְבָּתָה:

וּנְטְלוּ מִחֹר הַגִּדְגָּד וַיָּשְׂרוּ בְּיִטְבָּתָה

И двинулись из Иатваты, и
расположились в Авроне.

34 וַיִּסְעוּ מִיִּטְבָּתָה וַיֵּחָנוּ בְּעֵבְרֹנָה:

וּנְטְלוּ מִיִּטְבָּתָה וַיָּשְׂרוּ בְּעֵבְרֹנָה

И двинулись из Авроны, и
расположились в Эцион-Гевере.

35 וַיִּסְעוּ מֵעֵבְרֹנָה וַיֵּחָנוּ בְּעֵצִיּוֹן גֶּבֶר:

וּנְטְלוּ מֵעֵבְרֹנָה וַיָּשְׂרוּ בְּעֵצִיּוֹן גֶּבֶר

И двинулись из Эцион-Гевера, и
расположились в пустыне Цин, она
же Кадеш.

וַנִּטְלוּ מִעֲצִיּוֹן גִּבֹּר וַיֵּשְׁרוּ בְּמִדְבָּרָא דִּצִּן הִיא רָקֵם

И двинулись из Кадеша, и
расположились у горы Гор, на краю
земли Эдомской.

וַנִּטְלוּ מִרָקֵם וַיֵּשְׁרוּ בְּהוֹר טוֹרָא בְּסִיפֵי אֲרֻעָא דְאֵדוֹם

И взошел Аарон священник на гору
Гор, по повелению Превечного, и
умер там, в сороковом году по выходе
сынов Израилевых из земли
Египетской, в пятом месяце, в первый
день месяца.

וַסֵּלֶק אֶהֱרֹן כֹּהֵנָא לַהוֹר טוֹרָא עַל מִימְרָא דִּי וּמִית

תָּמֹן בְּשָׁנָת אַרְבָּעִין לְמִפְקַּבְנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֲרֻעָא

דְּמִצְרַיִם בִּירְחָא תַּמְשָׁאָה בְּחֹד לִירְחָא

А Аарон был ста двадцати трех лет,
когда умер на горе Гор.

וְאֶהֱרֹן בִּר מָאָה וְעֶשְׂרִין וְתֵלַת שָׁנִין כַּד מִית בְּהוֹר

טוֹרָא

36 וַיִּסְעוּ מִעֲצִיּוֹן גִּבֹּר וַיַּחֲנוּ בְּמִדְבָּר־צִן הוּא קִדְשׁ:

37 וַיִּסְעוּ מִקִּדְשׁ וַיַּחֲנוּ בְּהַר הָהָר בְּקֶצֶה אֶרֶץ אֲדוֹם:

38 וַיַּעַל אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן אֶל־הָר הָהָר עַל־פִּי יְהוָה וַיָּמָת שָׁם

בְּשָׁנַת הָאַרְבָּעִים לְצֵאת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם

בְּחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי ^{fifth} בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ:

Rashi

על פי ה'. מלמד שמת בנשיקה (ב"ב יז, א):

39 וְאֶהֱרֹן בֶּן־שְׁלֹשׁ וְעֶשְׂרִים וּמֵאֵת שָׁנָה בָּמָתוֹ בְּהַר הָהָר:

(ס)

И услышал Ханааней, царь Арада,
который жил на юге в земле
Ханаанской, о приходе сынов
Израилевых...

40 וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מֶלֶךְ עָרָד וְהוּא יָשָׁב בְּנֶגֶב בְּאֶרֶץ כְּנָעַן
בָּבֶא בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

וַיִּשְׁמַע כְּנַעֲנָא מֶלֶכָּא דְעָרָד וְהוּא יָתֵב בְּדְרוֹמָא
בְּאַרְעָא דְכְנַעַן בְּמִיתֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל

Rashi

וישמע הכנעני. כאן למדך שמיתת אהרן היא השמועה שנסתלקו ענני כבוד וכסבור שנתנה רשות להלחם בישראל לפיכך חזר
וכתבה (ר"ה ג, א):

И двинулись от горы Гор, и
расположились в Цалмоне.

41 וַיִּסְעוּ מֵהָר הָהָר וַיַּחֲנוּ בְּצַלְמוֹנָה:

וַנִּטְלוּ מֵהוֹר טוֹרָא וַיֵּשְׁרוּ בְּצַלְמוֹנָה

И двинулись из Цалмоны, и
расположились в Пуноне.

42 וַיִּסְעוּ מִצַּלְמוֹנָה וַיַּחֲנוּ בְּפוֹנוֹן:

וַנִּטְלוּ מִצַּלְמוֹנָה וַיֵּשְׁרוּ בְּפוֹנוֹן

И двинулись из Пунона, и
расположились в Овоте.

43 וַיִּסְעוּ מִפוֹנוֹן וַיַּחֲנוּ בְּאַבֹת:

וַנִּטְלוּ מִפוֹנוֹן וַיֵּשְׁרוּ בְּאַבֹת

И двинулись из Овота, и
расположились в Иие-Гаавариме, на
границе Моавитской.

44 וַיִּסְעוּ מֵאַבֹת וַיַּחֲנוּ בְּעֵי הָעֲבָרִים בְּגִבּוֹל מוֹאָב:

וַנִּטְלוּ מֵאַבֹת וַיֵּשְׁרוּ בְּמִגְזַת עֲבָרָא בְּתַחוּם מוֹאָב

Rashi

בעיי העברים. לשון חרבות וגלים כמו (מיכה א, ו) לעי השדה (תהלים עט, א) שמו את ירושלים לעיים:

И двинулись из Ииим, и
расположились в Дивон-Гаде.

45 וַיִּסְעוּ מֵעֵיִם וַיַּחֲנוּ בְּדִיבּוֹן גָּד:

וַנִּטְלוּ מִמִּגְזַתָּא וַיֵּשְׁרוּ בְּדִיבּוֹן גָּד

И двинулись из Дивон-Гада, и
расположились в Алмон-Дивлатаиме.

וַנָּטְלוּ מִדִּיבּוֹן גַּד וְיָשְׁרוּ בְּעֵלְמוֹן דְּבַלְתֵּימָה

И двинулись из Алмон-Дивлатаима, и
расположились на горах Аварим пред
Нево.

וַנָּטְלוּ מֵעֵלְמוֹן דְּבַלְתֵּימָה וְיָשְׁרוּ בְּטוֹרֵי דְּעִבְרָאֵי דְקָדֶם

נְבוֹ

И двинулись с гор Аварим, и
расположились на равнинах
Моавитских, у Иордана против
Иерихона.

וַנָּטְלוּ מִטּוֹרֵי דְּעִבְרָאֵי וְיָשְׁרוּ בְּמִישְׁרֵי דְּמוֹאָב עַל

יַרְדֵּנָא דִּירְחוֹ

И расположились они у Иордана от
Бет-Гаиешимота до Авел-Гашиттима,
на равнинах Моавитских.

וְיָשְׁרוּ עַל יַרְדֵּנָא מִבֵּית יִשִּׁימוֹת עַד מִישַׁר שְׁטִין

בְּמִישְׁרֵי דְּמוֹאָב

46 וַיִּסְעוּ מִדִּיבּוֹן גַּד וַיַּחֲנוּ בְּעֵלְמוֹן דְּבַלְתֵּימָה:

47 וַיִּסְעוּ מֵעֵלְמוֹן דְּבַלְתֵּימָה וַיַּחֲנוּ בְּהָרֵי הָעִבְרָיִם לִפְנֵי

נְבוֹ:

48 וַיִּסְעוּ מִהָרֵי הָעִבְרָיִם וַיַּחֲנוּ בְּעֶרְבַת מוֹאָב עַל יַרְדֵּן

יֶרֶחוֹ:

49 וַיַּחֲנוּ עַל-הַיַּרְדֵּן מִבֵּית הַיִּשְׁמָת עַד אֲבֵל הַשְּׁטִים

בְּעֶרְבַת מוֹאָב: (ס)

Rashi

מבית הישמט עד אבל השטים. כאן למדך שיעור מחנה ישראל י"ב מיל. דאמר רבה בר בר חנה לדידי חזי לי ההוא אתרא

וכו' (עירובין נה, ב):

אבל השטים. מישור של שטים אבל שמו:

חמישי

И говорил Превечный Моисею на
равнинах Моавитских, у Иордана
против Иерихона, и сказал:

וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה בְּמִישְׁרֵי דְמוֹאָב עַל יַרְדֵּנָא דִּירְחוֹ
לְמִימָר

Говори сынам Израилевым, и скажи
им: когда перейдете чрез Иордан в
землю Ханаанскую,

מִלֵּל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימָר לְהוֹן אֲרִי אֲתוֹן עֲבָרִין יֵת
יַרְדֵּנָא לְאַרְעָא דְכְנָעַן

50 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בְּעַרְבַת מוֹאָב עַל־יַרְדֵּן יִרְחוֹ

לְאמֹר:

51 דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי אַתֶּם עֲבָרִים

אֶת־הַיַּרְדֵּן אֶל־אַרְצָא כְנָעַן:

Rashi

כי אתם עברים את הירדן וגו' והורשתם וגו'. והלא כמה פעמים הוזהרו על כך אלא כך אמר להם משה כשאתם עוברים בירדן
ביבשה על מנת כן תעברו. ואם לאו מים באין ושוטפין אתכם וכן מצינו שאמר להם יהושע בעודם בירדן (סוטה לד, א.
תוספתא סוטה ה, ה):

То прогоните всех жителей земли той
от себя, и уничтожьте все их
изображения, и всех литых идолов их
уничтожьте, и все высоты их
разорите.

וּתְתַרְכוּן יֵת כָּל יְתִבִּי אֲרָעָא מִן קְדָמִיכוֹן וְתַבְדּוּן יֵת כָּל
בֵּית סִגְדָתְהוֹן וְיֵת כָּל צִלְמֵי מִתְכַּתְהוֹן תַּבְדּוּן וְיֵת כָּל
בְּמַתְהוֹן תִּשְׁצוּן

52 וְהוֹרַשְׁתֶּם אֶת־כָּל־יִשְׁבֵּי הָאָרֶץ מִפְּנֵיכֶם וְאַבְדֶּתֶם אֵת

ornament

כָּל־מַשְׁכֵּיתָם וְאֵת כָּל־צִלְמֵי מַסַּכְתָּם תִּאֲבְדּוּ וְאֵת

כָּל־בְּמֹתָם תִּשְׁמִידוּ:

Rashi

והורשתם. וגרשתם:

משכיתם. כתרגומו בית סגדתהון על שם שהיו מסכנין את הקרקע ברצפת אבנים של שיש להשתחוות עליהם בפישוט ידים

ורגלים כדכתיב (ויקרא כו, א) ואבן משכית לא תתנו בארצכם להשתחוות עליה:

מסכתם. כתרגומו מתכתהון:

И овладейте землею, и поселитесь в
ней, ибо вам Я даю землю эту, чтобы
владеть ею.

53 וְהוֹרַשְׁתֶּם אֶת־הָאָרֶץ וַיֵּשְׁבֻכֶם־בָּהּ כִּי לָכֶם נָתַתִּי

אֶת־הָאָרֶץ לְרִשְׁתָּהּ אֹתָהּ:

וְתִתְּרֻכּוּ יָת יִתְבִּי אֶרְעָא וְתִיתְבוּן בָּהּ אַרִי לְכוּן יִהְיִית
יִת אֶרְעָא לְמִירַת יִתָּה

Rashi

והורשתם את הארץ. והורשתם אותה מיושביה ואז וישבתם בה ויכולו להתקיים בה ואם לאו לא תוכלו להתקיים בה:

И разделите себе землю по жребию
на уделы по родам вашим;
многочисленному дайте больший
удел, а малочисленному дайте
меньший удел; кому где выйдет
жребий, там ему и будет он, по
отческим коленам вашим разделите
ее себе на уделы.

54 וְהִתְנַחֲלֶתֶם אֶת־הָאָרֶץ בְּגֹרֶל לְמִשְׁפְּחֹתֵיכֶם לְרֹב תִּרְבּוּ

אֶת־נַחֲלָתוֹ וְלַמַּעֲט תַמְעִיט אֶת־נַחֲלָתוֹ אֶל אֲשֶׁר־יֵצֵא לוֹ

שְׁמָהּ הַגּוֹרֵל לוֹ יִהְיֶה לְמִטּוֹת אֲבוֹתֵיכֶם תִּתְנַחֲלוּ:

וְתַחֲסֶנוּן יִת אֶרְעָא בְּעַדְבָא לְזַרְעֵיתְכוֹן לְסִגְיַאי תִּסְגּוֹן
יִת אַחֲסִנְתָּהוֹן וְלְזַעֲרֵי תַזְעִירוֹן יִת אַחֲסִנְתָּהוֹן לְדִפּוֹק
לֵה תִמֶן עַדְבָא דִּי לֵה יִהִי לְשִׁבְטֵי אֲבֹהֵתְכוֹן תַּחֲסֶנוּן

Rashi

אל אשר יצא לו שמה. מקרא קצר הוא זה אל מקום אשר יצא לו שמה הגורל לו יהיה:

למטות אבותיכם. לפי חשבון יוצאי מצרים (ב"ב קיז, א). דבר אחר בשנים עשר גבולין כמנין השבטים:

Если же вы не прогоните жителей
земли от себя, то те, которых оставите
из них, будут тернами для глаз ваших
и остиями для боков ваших, и будут
они вас притеснять на земле, в
которой вы будете жить.

ואם לא תתרחקו ית יתבי ארעא מן קדמיכון ויהי די
תשארו מנהון לסייעו נטלו זין לקבליכון ולמשריו
מקפנכון ועיקון לכון על ארעא די אתון יתבין בה

55 ואם-לא תורישו את-ישבי הארץ מפניכם והיה אשר
תותרו מהם ל^{thorn}שכים ו^{a brier}לצנינם בצדיכם
וצררו אתכם על-הארץ אשר אתם י^{to cramp}שבים בה:

Rashi

והיה אשר תותרו מהם. יהיו לכם לרעה:

לשכים בעיניכם. ליתדות המנקרות עיניכם תרגום של יתדות שיכיא:

ולצנינם. פותרים בו הפותרים לשון מסוכת קוצים הסוככת אתכם לסגור ולכלוא אתכם מאין יוצא ובא:

וצררו אתכם. כתרגומו:

И будет, что Я думал сделать им,
сделаю вам.

ויהי כמא די חשבית למעבד להון אעבד לכון

56 והיה כאשר דמיתי לעשות להם אעשה להם: (פ)
to compare

במדבר 34

И говорил Превечный Моисею, и
сказал:

1 וידבר יהוה אל-משה לאמר:

ומליל יי עם משה למימר

Повели сынам Израилевым, и скажи
им: когда войдете в землю
Ханаанскую, то вот земля, которая
достанется вам в удел, земля
Ханаанская по границам её.

2 צו אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי־אֵתֶם בָּאִים

אֶל־הָאָרֶץ כְּנָעַן זֹאת הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּפְּל לָכֶם בְּנַחֲלָהּ

her border

אָרֶץ כְּנָעַן לְגְבֻלֶיהָ:

פֶּקֶד יְתַּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימַר לְהוֹן אֲרִי אֶתוֹן עָאֲלִין
לְאֲרָעָא דְכְנָעַן דָּא אֲרָעָא דִּי תִתְפַּלֵּג לְכוֹן בְּאַחְסָנָא
אֲרָעָא דְכְנָעַן לְתַחוּמָאָהּ

Rashi

זאת הארץ אשר תפול לכם וגו'. לפי שהרבה מצות נוהגות בארץ ואין נוהגות בחוצה לארץ הוצרך לכתוב מצרני גבולי
רוחותיה סביב. לומר לך מן הגבולים הללו ולפנים המצות נוהגות:
תפול לכם. על שם שנתחלקה בגורל נקראת חלוקה לשון נפילה. ומדרש אגדה אומר (תנחומא ד) על ידי שהפיל הקב"ה
שריהם של ע' אומות מן השמים וכפתן לפני משה אמר לו ראה אין בהם עוד כח:

Южная сторона будет у вас от
пустыни Цин, у пределов Эдома, и
будет у вас южная граница от конца
Соленого моря с востока.

3 וְהָיָה לָכֶם פְּאֵת־נֹגֵב מִמִּדְבַּר־צִין עַל־יְדֵי אֲדוֹם וְהָיָה

לָכֶם גְּבוּל גֹּבֹל נֹגֵב מִקְצֵה יַם־הַמֶּלַח קִדְמָה:

וְהָיָה לְכוֹן רוּחַ דְּרוֹמָא מִמִּדְבְּרָא דְצִין עַל תְּחוּמֵי אֲדוֹם
וְהָיָה לְכוֹן תְּחוּם דְּרוֹמָא מִסִּיפֵי יָמָא דְמִלְחָא קְדוּמָא

Rashi

והיה לכם פאת נגב. רוח דרומית אשר מן המזרח למערב:
ממדבר צין. אשר אצל אדום מתחלת מקצוע דרומית מזרחית של ארץ תשעת המטות. כיצד שלש ארצות יושבות בדרומה של
ארץ ישראל זו אצל זו קצת ארץ מצרים וארץ אדום כולה וארץ מואב כולה. ארץ מצרים במקצוע דרומית מערבית שנאמר
בפרשה זו מעצמון נחלה מצרים והיו תוצאותיו הימה. ונחל מצרים היה מהלך על פני כל ארץ מצרים שנאמר (יהושע יג, ג)
מן השיחור אשר על פני מצרים. ומפסיק בין ארץ מצרים לארץ ישראל וארץ אדום אצלה לצד המזרח וארץ מואב אצל ארץ
אדום בסוף הדרום למזרח וכשיצאו ישראל ממצרים אם רצה המקום לקרב את כניסתם לארץ היה מעבירם את הנילוס לצד
צפון ובאין לארץ ישראל ולא עשה כן וזהו שנאמר (שמות יג, יז) ולא נחם אלהים דרך ארץ פלשתים שהם יושבים על הים
במערבה של ארץ כנען כענין שנאמר בפלשתים (צפניה ב, ה) יושבי חבל הים גוי כרתים. ולא נחם אותו הדרך אלא הסיבן
והוציאם דרך דרומה אל המדבר והוא שקראו יחזקאל (יחזקאל כ, לה) מדבר העמים לפי שהיו כמה אומות יושבות בצדו
והולכין אצל דרומה מן המערב כלפי מזרח תמיד עד שבאו לדרומה של ארץ אדום ובקשו ממלך אדום שיניחם לעבור דרך
ארצו ולהכנס לארץ דרך רחבה ולא רצה והוצרכו לסבוב את כל דרומה של אדום עד בואם לדרומה של ארץ מואב שנאמר

(שופטים יא, יז) וגם אל מלך מואב שלח ולא אבה. והלכו כל דרומה של מואב עד סופה ומשם הפכו פניהם לצפון עד שסבבו כל מצר מזרחי שלה לרחבה וכשכלו את מזרחה מצאו את ארץ סיחון ועוג שהיו יושבין במזרחה של ארץ כנען והירדן מפסיק ביניהם וזהו שנאמר ביפתח (שם יח) וילך במדבר ויסב את ארץ אדום ואת ארץ מואב ויבא ממזרח שמש לארץ מואב. וכבשו את ארץ סיחון ועוג שהיתה בצפונה של ארץ מואב. וקרבו עד הירדן והוא כנגד מקצוע צפונית מערבית של ארץ מואב נמצא שארץ כנען שבעבר הירדן למערב היה מקצוע דרומית מזרחית שלה אצל אדום:

И поворотит у вас граница на юг от
возвышенности Акрабима, и
перейдет к Цину, и будут выступы её
на юг от Кадеш-Барнеи, и направится
она к Хацар-Адару, и перейдет к
Ацмону.

וְיִסְחָר לְכוֹן תְּחוּמָּא מְדֻּמָּא לְמִסְקָנָא דְעֻקְרֵי
וְיַעֲבֵר לְצִן וְיִהְיוּ מִפְקָנֵיהּ מְדֻּמָּא לְרָקִם גִּיאָה וְיִפּוֹק
לְחֶצֶר אֲדָר וְיַעֲבֵר לְעֶצְמוֹן

4 וְנָסַב לָכֶם הַגְּבוּל מִנֶּגֶב לְמַעְלָה עֻקְרֵי וְיַעֲבֵר צִנָּה

וְהָיָה [וְהָיוּ] תּוֹצְאוֹתָיו מִנֶּגֶב לְקֹדֶשׁ בְּרִנֵּעַ וְיֵצֵא

חֶצֶר־אֲדָר וְיַעֲבֵר עֶצְמוֹנָה:

Rashi

ונסב לכם הגבול מנגב למעלה עקריים. כל מקום שנאמר ונסב או ויצא מלמד שלא היה המצר שוה אלא הולך ויוצא לחוץ ויצא המצר ועוקם לצד צפונה של עולם באלכסון למערב ועובר המצר בדרומה של מעלה עקריים נמצא מעלה עקריים לפניו מן המצר:

ועבר צנה. אל צין כמו מצרימה:

והיו תוצאותיו. קצותיו. בדרומה של קדש ברנע:

ויצא חצר אדר. מתפשט המצר ומרחיב לצד צפון של עולם ונמשך עוד באלכסון למערב ובא לו לחצר אדר ומשם לעצמון ומשם לנחל מצרים. ולשון ונסב האמור כאן לפי שכתב ויצא חצר אדר שהתחיל להרחיב משעבר את קדש ברנע ורוחב אותה רצועה שבלטה לצד צפון היתה מקדש ברנע עד עצמון ומשם והלאה נתקצר המצר ונסב לצד הדרום ובא לו לנחל מצרים ומשם לצד המערב אל הים הגדול שהוא מצר מערבה של כל ארץ ישראל. נמצא שנחל מצרים במקצוע מערבית דרומית:

И поворотит граница от Ацмона к
потоку Мицраим, и будут выступы её
к морю.

וְיִסְחָר תְּחוּמָּא מְעֶצְמוֹן לְנַחְלָא דְמִצְרַיִם וְיִהְיוּ מִפְקָנֵיהּ
לְיָמָא

5 וְנָסַב הַגְּבוּל מִעֶצְמוֹן נַחְלָה מִצְרַיִם וְהָיוּ תּוֹצְאוֹתָיו

הַיָּמָה:

Rashi

והיו תוצאותיו הימה. אל מצר המערב שאין עוד גבול נגב מאריך לצד המערב משם והלאה:

А что до западной границы, то будет
у вас Великое море границею; это
будет у вас граница на западе.

6 וגבול ים ויהיה לכם הים הגדול וגבול זה יהיה לכם

גבול ים:

ותחום מערבא ויהי לכן ימא רבא ותחומה דין יהא
לכן תחום מערבא

Rashi

וגבול ים. ומצר מערבי מהו:

והיה לכם הים הגדול. למצר:

וגבול. הנסין שבתוך הים אף הם מן הגבול והם איים שקורין אינזול"ס (גיטין ח, א):

И вот, где будет у вас северная
граница: от Великого моря проведите
себе межу к горе Гор;

to mark off

7 וזה יהיה לכם גבול צפון מן הים הגדול תתאו

לכם הר הקר:

ודין יהי לכן תחום צפונא מן ימא רבא תכונון לכן
להור טורא

Rashi

גבול צפון. מצר צפון:

מן הים הגדול תתאו לכם הר ההר. שהוא במקצוע צפונית מערבית. וראשו משפיע ונכנס לתוך הים ויש מרוחב הים לפנים

הימנו וחוצה הימנו (שם):

תתאו. תשפיעו לכם לנטות ממערב לצפון אל הר ההר:

תתאו. לשון סיבה כמו (ד"ה יב, יא) אל תא הרצים (יחזקאל מ, י) ותאי השער היציע שקורין אפנדי"ן שהוא מוסב ומשופע:

От горы Гор проведите межу по
направлению к Хамату, и будут
выступы границы к Цедаду;

8 מהר הקר תתאו לבא חמת ויהי תוצאת הגבל צדדה:

מהור טורא תכונון למטי חמת ויהון מפקנזה
דתחומא לצדד

Rashi

מהר ההר. תסבו ותלכו אל מצר הצפון לצד המזרח ותפגעו בלבא חמת זו אנטוכיא:

תוצאות הגבול. סופי הגבול. כל מקום שנאמר תוצאות הגבול או המצר כלה שם לגמרי ואינו עובר להלן כלל או משם

מתפשט ומרחיב ויוצא לאחוריו להמשיך להלן באלכסון יותר מן הרוחב הראשון ולענין רוחב המדה הראשון קראו תוצאות ששם כלתה אותה מדה:

И направится граница к Зифрону, и
будут выступы её к Хацар-Энану. Это
будет у вас граница на севере.

9 וַיֵּצֵא הַגִּבּוֹל זִפְרֹנָה וְהָיוּ תוֹצְאוֹתָיו חֲצָר עֵינָן זֶה־יְהִיָּה

לָכֶם גְּבוּל צָפוֹן:

וַיִּפּוֹק תְּחוּמָּא לְזִפְרוֹן וַיְהִיוּ מִפְּקָנֹהֵי לְחֲצָר עֵינָן דִּין
יְהִי לְכוֹן תְּחוּם צָפוֹנָא

Rashi

והיו תוצאותיו חצר עינן. הוא היה סוף המצר הצפוני. ונמצאת חצר עינן במקצוע צפונית מזרחית. ומשם והתאוויתם לכם אל מצר המזרחי:

И проведите себе между для
восточной границы от Хацар-Энана к
Шефому.

10 וְהִתְאֵוִיתֶם לָכֶם לְגְבוּל קִדְמָה מִחֲצָר עֵינָן שְׂפָמָה:
to extend
or mark out

וּתְכוֹנוּן לְכוֹן לְתְחוּם קְדוּמָא מִחֲצָר עֵינָן לְשָׂפָם

Rashi

והתאוויתם. לשון הסבה ונטיה כמו תתאו: שפמה. במצר המזרחי ומשם הרבלה:

И пойдет граница вниз от Шефама к
Ривле, на восток от Аина, далее
пойдет граница вниз и коснется
прибрежья моря Кинерет с востока;

11 וַיֵּרֶד הַגִּבּוֹל מִשְׂפָּם הָרְבֵּלָה מִקְדָּם לְעֵין וַיֵּרֶד הַגִּבּוֹל

וּמַחָה עַל־כֶּתֶף יַם־כְּנָרֶת קִדְמָה:
properly

וַיַּחֲזוּת תְּחוּמָּא מִשְׂפָּם לְרֵבְלָה מִמְדִּנְחָ לְעֵין וַיַּחֲזוּת
תְּחוּמָּא וַיִּמְטִי עַל כִּיף יַם גִּנוֹסֶר קְדוּמָא

Rashi

מקדם לעין. שם מקום והמצר הולך במזרחו נמצא העין לפניו מן המצר ומארץ ישראל הוא: וירד הגבול. כל שהגבול הולך מצפון לדרום הוא יורד והולך: ומחה על כתף. עבר: ים כנרת קדמה. שיהא ים כנרת תוך לגבול במערב והגבול במזרח ים כנרת ומשם יורד אל הירדן והירדן מושך ובא מן הצפון לדרום באלכסון נוטה לצד מזרח ומתקרב לצד ארץ כנען כנגד ים כנרת ומושך לצד מזרח של ארץ ישראל כנגד ים כנרת עד שנופל בים המלח ומשם כלה הגבול בתוצאותיו אל ים המלח שממנו התחלת מצר מקצוע דרומית מזרחית הרי סובבת אותה לארבע רוחותיה:

И пойдет граница вниз к Иордану, и
будут выступы её к Соленому морю.
Такова да будет у вас земля по
границам её кругом.

וַיַּחֲזֹק מִחוּמָּא לְיַרְדֵּנָא וַיהוֹן מִפְּקֻנְהִי לְיָמָא דְּמִלְחָא
דָּא תְּהִי לְכוֹן אֶרְעָא לְתַחוּמָּאָה סְחוּר סְחוּר

И повелел Моисей сынам
Израилевым. и сказал: вот земля,
которую разделите себе на уделы по
жребию, которую Превечный повелел
дать девяти коленам и половине
колена.

וּפְקִיד מֹשֶׁה יֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימָר דָּא אֶרְעָא
דְּתַתְּחִסְנוֹן יְתָה בְּעֵדְבָא דִּי פְקִיד יֵי לְמַתָּן לְתַשְׁעַת
שְׁבָטִין וּפְלָגוֹת שְׁבָטָא

Ибо получили колено сынов
Рувимовых по отческим домам своим,
и колено сынов Гадовых по отческим
домам своим, и половина колена
Манассиина; они получили удел
свой.

אַרִי קִבִּילוּ שְׁבָטָא דְּבְנֵי רְאוּבֵן לְבֵית אֲבֹתָהוֹן
וּשְׁבָטָא דְּבְנֵי גָד לְבֵית אֲבֹתָהוֹן וּפְלָגוֹת שְׁבָטָא
דְּמְנַשֶּׁה קִבִּילוּ אַחְסִנְתָּהוֹן

12 וַיֵּרֶד הַגְּבוּל הַיַּרְדֵּנָה וְהָיוּ תוֹצְאָתָיו יָם הַמֶּלַח זֹאת
תְּהִיָּה לְכֶם הָאָרֶץ לְגְבֻלְתֶּיהָ סָבִיב:

13 וַיִּצַּו מֹשֶׁה אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֹאת הָאָרֶץ אֲשֶׁר
תִּתְּנַחֲלוּ אֹתָהּ בְּגוּרָל אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לָתֵת לְתַשְׁעַת
הַמִּטֹּט וְחֶצִי הַמִּטָּה:

14 כִּי לְקַחְו מִטָּה בְּנֵי הָרְאוּבֵנִי לְבֵית אֲבֹתָם וּמִטָּה
בְּנֵי־הַגָּדִי לְבֵית אֲבֹתָם וְחֶצִי מִטָּה מְנַשֶּׁה לְקַחְו
נַחֲלָתָם:

a
Reubenite
or
descendant...

Два колена и половина колена
получили удел свой по эту сторону
Иордана против Иерихона, на
восточной стороне, к восходу.

15 שְׁנֵי הַמַּטֹּת וְחֶצִי הַמַּטֵּה לָקְחוּ נַחֲלָתָם מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן

יִרְחוּ קִדְמָה מִזְרָחָה: (פ)

תָּרִין שְׁבֻטִין וּפְלָגוֹת שְׁבֻטֵּי קְבִילוֹ אֶחָסְנָתְהוֹן מִ עֵבֶר־א
לַיַּרְדֵּנָא דִּירְחוּ קְדוּמָא מִדִּינְחָא

Rashi

קדמה מזרחה. אל פני העולם שהם במזרח שרוח מזרחית קרויה פנים ומערבית קרויה אחור לפיכך דרום לימין וצפון לשמאל:

שישי

И говорил Превечный Моисею, и
сказал:

16 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:

וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימְרֵי

Вот имена мужей, которые будут
делить вам землю на уделы: Елеазар
священник и Иегошуа, сын Нунов.

17 אֵלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־יִנְחֲלוּ לָכֶם אֶת־הָאָרֶץ

אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וַיהוֹשֻׁעַ בֶּן־נֹון:

אֵלִין שְׁמֵהֶת גְּבֻרֵי דִי יַחְסְנוֹן לְכוֹן יֵת אֶרְעָא אֶלְעָזָר
כְּהֵנָא וַיהוֹשֻׁעַ בֶּר נון

Rashi

אשר ינחלו לכם. בשבילכם כל נשיא ונשיא אפוטרופוס לשבטו ומחלק נחלת השבט למשפחות ולגברים ובורר לכל אחד ואחד חלק הגון. ומה שהם עושין יהיה עשוי כאלו עשאו שלוחים. ולא יתכן לפרש לכם זה ככל לכם שבמקרא שאם כן היה לו לכתוב ינחילו לכם ינחלו משמע שהם נוחלים לכם בשבילכם ובמקומכם כמו (שמות יד, ה') ילחם לכם:

И по одному князю от колена
возьмите для деления земли на
уделы.

18 וְנָשִׂיא אֶחָד נָשִׂיא אֶחָד מִמַּטֵּה תִקְחוּ לַנָּחֹל

אֶת־הָאָרֶץ:

וְרִבָּא חָד רִבָּא חָד מִשְׁבֻטֵּי תִסְבוֹן לְאַחְסְנָא יֵת אֶרְעָא

Rashi

לנחול את הארץ. שיהא נוחל וחולק אותה במקומכם:

И вот имена мужей: для колена
Иудина Калев, сын Иефуннин;

19 וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים לַמִּטָּה יְהוּדָה כָּלֵב בֶּן־יִפְנֶה:

וְאֵלֶּין שְׁמֵהֶת גְּבִרְיָא לְשִׁבְטָא דִּיהוּדָה כָּלֵב בֶּר יִפְנֶה

А для колена сынов Симеоновых
Самуил, сын Амигуда;

20 וְלַמִּטָּה בְּנֵי שִׁמְעוֹן שְׁמוּאֵל בֶּן־עֲמִיהוּד:

וְלִשְׁבְּטָא דְבְנֵי שִׁמְעוֹן שְׁמוּאֵל בֶּר עֲמִיהוּד

Для колена Вениаминова Элидад,
сын Кислона;

21 לַמִּטָּה בְּנִימִן אֱלִידָד בֶּן־כְּסִלֹן:

לְשִׁבְּטָא דְבְנִימִן אֱלִידָד בֶּר כְּסִלֹן

А для колена сынов Дановых князь
Букки, сын Иогли;

22 וְלַמִּטָּה בְּנֵי־דָן נָשִׂיא בְּקִי בֶן־יִגְלִי:

וְלִשְׁבְּטָא דְבְנֵי דָן רַבָּא בְּקִי בֶר יִגְלִי

Для сынов Иосифовых: для колена
сынов Манассииных князь Ханниел,
сын Эфода;

23 לְבְנֵי יוֹסֵף לַמִּטָּה בְּנֵי־מְנַשֶּׁה נָשִׂיא חַנְיָאֵל בֶּן־אֶפֶד:

לְבְנֵי יוֹסֵף לְשִׁבְּטָא דְבְנֵי מְנַשֶּׁה רַבָּא חַנְיָאֵל בֶּר אֶפֶד

А для колена сынов Ефремовых князь
Кемуел, сын Шифтана;

24 וְלַמִּטָּה בְּנֵי־אֶפְרַיִם נָשִׂיא קֶמוּאֵל בֶּן־שִׁפְטָן:

וְלִשְׁבְּטָא דְבְנֵי אֶפְרַיִם רַבָּא קֶמוּאֵל בֶּר שִׁפְטָן

А для колена сынов Завулоновых
князь Элицафан, сын Парнаха;

25 וְלַמִּטָּה בְּנֵי־זְבוּלֹן נָשִׂיא אֱלִיצָפָן בֶּן־פֶּרְנָח:

וְלִשְׁבְּטָא דְבְנֵי זְבוּלֹן רַבָּא אֱלִיצָפָן בֶּר פֶּרְנָח

А для колена сынов Иссахаровых
князь Палтиел, сын Аззана;

26 וְלַמִּטָּה בְּנֵי־יִשָּׁשְׁכָר נָשִׂיא פְּלִטְיָאֵל בֶּן־עֶזֶן:

וְלִשְׁבְּטָא דְבְנֵי יִשָּׁשְׁכָר רַבָּא פְּלִטְיָאֵל בֶּר עֶזֶן

А для колена сынов Асировых князь
Ахигуд, сын Шеломи.

27 וְלַמִּטָּה בְּנֵי־אֲשֵׁר נָשִׂיא אַחִיהוּד בֶּן־שְׁלֹמִי:

וְלִשְׁבָטָא דְבְנֵי אֲשֵׁר רַבָּא אַחִיהוּד בֶּר שְׁלֹמִי

А для колена сынов Неффалимовых
князь Педагэл, сын Амигуда.

28 וְלַמִּטָּה בְּנֵי־נַפְתָּלִי נָשִׂיא פְּדֵהָאֵל בֶּן־עַמִּיהוּד:

וְלִשְׁבָטָא דְבְנֵי נַפְתָּלִי רַבָּא פְּדֵהָאֵל בֶּר עַמִּיהוּד

Эти суть те, которым повелел
Превечный разделить уделы сынам
Израилевым в земле Ханаанской.

29 אֵלֶּה אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לְנַחֵל אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ

כְּנָעַן: (פ)

אֵלֶּיךָ דִּי פִקִּיד יִי לְאַחֲסָנָא יֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶצָא
דְּכְנָעַן

Rashi

לנחל את בני ישראל. שהם ינחילו אותה להם למחלקותיה:

במדבר 35

И говорил Превечный Моисею на
равнинах Моавитских, у Иордана
против Иерихона, и сказал:

1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בְּעֶרְבַת מוֹאָב עַל־יַרְדֵּן יְרִיחוֹ

לְאמֹר:

וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה בְּמִישְׁרֵיָא דְּמוֹאָב עַל יַרְדֵּנָא דִּירִיחוֹ
לְמִימָר

Повели сынам Израилевым, чтобы
они дали Левитам из уделов
владения своего города для
жительства, и выгоны при городах,
вокруг их, дайте Левитам.

2 צֹו אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְנָתַנּוּ לְלוֹיִם מִנְחָלָת אַחֲזָתָם עָרִים

לְשֹׁבֹת וּמִגָּרָשׁ לְעָרִים סְבִיבֹתֵיהֶם תִּתְּנוּ לְלוֹיִם:

פִּקִּד יֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּתְּנוּ לְלוֹאִי מֵאַחֲסָנֵת אַחֲזֵתֵיהֶון
קְרוֹיָו לְמִתְבַּ וְרוֹחַ לְקְרוֹיָא סְבִיבֵיהֶון תִּתְּנוּ לְלוֹאִי

Rashi

ומגרש. ריוח מקום חלק חוץ לעיר סביב להיות לנוי לעיר ואין רשאין לבנות שם בית ולא לנטוע כרם ולא לזרוע זריעה (ערכין לג, ב):

И будут города у них для жительства,
а выгоны при них будут для скота их
и для имущества их и для всех
жителей потребностей их.

3 וְהָיוּ הָעָרִים לָהֶם לְשֹׁבֹת וּמִגְרָשֵׁיהֶם יִהְיוּ לְבִהֲמָתָם
property
וְלִרְכָשָׁם וְלִכָּל חֵיתָם:

וְיִהְיוּ קְרוֹיָא לְהוֹן לְמִתָּב וְרוֹחִיהוֹן יִהְיוּ לְבַעֲיָהוֹן
וְלִקְנִיָּיהוֹן וְלִכָּל חִוְתָּהוֹן

Rashi

ולכל חיתם. לכל צרכיהם (גדרים פא, א):

Выгоны же городов, которые вы
должны дать Левитам от стены
города и далее, да будут на тысячу
локтей кругом.

4 וּמִגְרָשֵׁי הָעָרִים אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לַלְוִיִּם מִקִּיר הָעִיר וְחוּצָה
אַלְף אַמָּה סָבִיב:

וְרוֹחֵי קְרוֹיָא דִּי תִתְּנוּן לַלְוָאִי מִכּוֹתֵל קִרְתָּא וְלִבְרָא
אַלְף אַמִּין סָחוֹר סָחוֹר

Rashi

אלף אמה סביב. ואחריו הוא אומר אלפים באמה הא כיצד אלפים הוא נותן להם סביב ומהם אלף הפנימים למגרש והחיצונים לשדות וכרמים (עירובין כא. סוטה כז, ב):

Так отмерьте за городом черту на востоке в две тысячи локтей, и черту на юге в две тысячи локтей, и черту на западе в две тысячи локтей, и черту на севере в две тысячи локтей, а город — в середине. Это будет для них, как выгоны городов.

וּתְמַשְׁחוּן מִבְּרָא לְקִרְתָּא יְת רוח קדומא תרין אלפין
בְּאַמִּין וְיֵת רוח דְּרוּמָא תרין אלפין בְּאַמִּין וְיֵת רוח
מַעְרָבָא תרין אלפין בְּאַמִּין וְיֵת רוח צְפוּנָא תרין אלפין
בְּאַמִּין וְקִרְתָּא בְּמִצְעָא דִין יְהִי לְהוֹן רוּחֵי קְרוּיָא

Города, которые вы должны дать Левитам, будут: шесть городов убежища, которые дадите для того, чтобы убегал туда убийца, и сверх их дадите сорок два города.

וְיֵת קְרוּיָא דִי תַתְּנוּן לְלוֹאִי יֵת שִׁית קְרוּי שְׁזִבּוּתָא דִי
תַתְּנוּן לְמַעַרְק תַּמָּן קְטוּלָא וְעַלִּיהוֹן תַתְּנוּן אַרְבַּעִין
וּתְרִיתֵין קְרוּי

Всех же городов, которые вы должны дать Левитам, сорок восемь городов, — их и выгоны их.

כָּל קְרוּיָא דִי תַתְּנוּן לְלוֹאִי אַרְבַּעִין וּתְמַנִּי קְרוּי יִתְּהוֹן
וְיֵת רוּחִיָהוֹן

5 וּמִדְּתֶם ^{properly} מְחוּץ לְעִיר אֶת־פֶּאת־קִדְמָה אֶלְפִים בָּאַמָּה

וְאֶת־פֶּאת־נֶגֶב אֶלְפִים בָּאַמָּה וְאֶת־פֶּאת־יָם | אֶלְפִים
בָּאַמָּה וְאֶת פֶּאת צָפוֹן אֶלְפִים בָּאַמָּה וְהָעִיר בְּתוֹךְ זֶה
יְהִיָּה לָהֶם מִגְרָשֵׁי הָעָרִים:

6 וְאֵת הָעָרִים אֲשֶׁר תַתְּנוּ לְלוֹאִים אֶת שְׁש־עָרֵי הַמִּקְלָט ^{refuge}

אֲשֶׁר תַתְּנוּ לְגֵס שָׁמָּה הָרֹצֵחַ וְעַלִּיהֶם תַתְּנוּ אַרְבַּעִים
וּשְׁתֵּים עִיר:

7 כָּל־הָעָרִים אֲשֶׁר תַתְּנוּ לְלוֹאִים אַרְבַּעִים וּשְׁמֹנֶה עִיר

אֲתֶהוּ וְאֶת־מִגְרָשֵׁיהֶן:

И городов этих, которые дадите из владения сынов Израилевых, — от многочисленного возьмите больше, а от малочисленного возьмите меньше; каждое, соразмерно уделу, который получит, должно дать из городов своих для Левитов.

וְקִרְוֵי דֵי תִתְּנוּן מֵאַחֲזֵזַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִן סְגִיאי תִסְגִּיוֹן
וּמִן זְעִירֵי תִזְעִירוֹן גְּבֵר כַּפּוּם אַחֲסִנְתָּהּ דֵי יִחְסְנוֹן יִתֵּן
מִקְרוֹוֹהֵי לְלוֹאִי

8 וְהָעָרִים אֲשֶׁר תִּתְּנוּ מֵאַחֲזֵזַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הָרֹב
תִּרְבוּ וּמֵאֵת הַמְּעַט תִּמְעָטוּ אִישׁ כְּפִי נִחְלָתוֹ אֲשֶׁר
יִנְחָלוּ יִתֵּן מֵעָרָיו לְלוֹיִם: (פ)

שביעי

И говорил Превечный Моисею, и сказал:

וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימָר

Объяви сынам Израилевым, и скажи им: когда вы перейдете чрез Иордан в землю Ханаанскую,

מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימָר לְהוֹן אָרִי אֶתוֹן עֲבָרִין יָת
יִרְדְּנָא לְאַרְעָא דְכְנָעַן

То приспособите себе города, городами убежища да будут они для вас, чтобы туда мог убежать убийца, убивший человека неумышленно.

וּתְזַמְנוּן לְכוֹן קְרוֹי קְרוֹי שְׁזִבוּתָא יְהוֹיָן לְכוֹן וַיַּעֲרוֹק
לְתַמָּן קְטוּלָא דִיקְטוּל נַפְשָא בְּשָׁלוּ

9 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:

10 דִּבֶּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי אַתֶּם עֲבָרִים
אֶת־הַיַּרְדֵּן אֶרְצָה כְּנָעַן:

11 וְהִקְרִיתֶם לָכֶם עָרִים עָרֵי מִקְלָט תִּהְיֶינָה לָכֶם וְגַם
שְׁמָה רָצַח מִכַּה־נֶּפֶשׁ בְּשִׁגְגָה :
refuge to light upon unintentional error

והקריתם. אין הקרייה אלא לשון הזמנה וכן הוא אומר (בראשית כז, כ) כי הקרה ה' אלהיך לפני (ספרי קנט):

И да будут у вас города эти убежищем
от мстителя, чтобы не был убийца
умерщвлен прежде, чем предстанет
пред общество на суд.

ויהיו לכן קרואי לשזבא מגאל דמא ולא ימות
קטולא עד דיקום קדם כנשתא לדינא

12 וְהָיוּ לָכֶם הָעָרִים לְמִקְלָט מִגָּאֵל וְלֹא יָמוּת הַרָצָח

עֲדֵעֲמָדוֹ לִפְנֵי הָעֵדָה לְמִשְׁפָּט:

Rashi

מגאל. מפני גואל הדם שהוא קרוב לנרצח (מכות יב, א):

Из городов же, которые вы должны
дать, из шести городов убежища,
которые будут у вас,

וְקְרוּיָא דִּי תַתְּנוּן שִׁית קְרוּי שְׁזִבּוּתָא יְהוֹיָן לְכוּן

13 וְהָעָרִים אֲשֶׁר תִּתְּנוּ שֵׁשׁ־עָרִי מִקְלָט תִּהְיֶינָה לָכֶם:

Rashi

שש ערי מקלט. מגיד שאף על פי שהבדיל משה בחייו ג' ערים בעבר הירדן (דברים ד, מא) לא היו קולטות עד שנבחרו שלש שנתן יהושע בארץ כנען (מכות ט, ב. ספרי):

Три города дайте по эту сторону
Иордана, и три города дайте в земле
Ханаанской; городами убежища да
будут они.

יְתַלַּת קְרוּיָא תַתְּנוּן מַעְבְּרָא לִירְדָנָא וְיְתַלַּת קְרוּיָא
תַתְּנוּן בְּאַרְעָא דְכְנַעַן קְרוּי שְׁזִבּוּתָא יְהוֹיָן

14 אֵת | שְׁלֹשׁ הָעָרִים תִּתְּנוּ מֵעֵבֶר לִירְדֵן וְאֵת שְׁלֹשׁ

הָעָרִים תִּתְּנוּ בְּאַרְץ כְּנַעַן עָרֵי מִקְלָט תִּהְיֶינָה:

Rashi

את שלש הערים וגו'. אף על פי שבארץ כנען ט' שבטים וכאן אינן אלא שנים וחצי השווה מנין ערי מקלט שלהם משום דבגלעד נפיש רוצחים דכתיב (הושע ו, ח) גלעד קרית פועלי און עקובה מדם (מכות שם):

Для сынов Израилевых и для
пришельца и для поселенца среди их
будут эти шесть городов убежищем,
чтобы убежал туда каждый, убивший
человека неумышленно:

לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל וּלְגֵיּוֹרֵיָא וּלְתוֹתִבִּיָא דְּבִינִיכּוֹן יְהוֹנָן שִׁית
קְרוּיָא הָאֵלִין לְשׁוּבָא לְמַעַרְק לְתַמָּן כָּל דְּיִקְטוֹל נַפְשָׁא
בְּשָׁלוּ

Если железным орудием ударил кто
кого, так что тот умер, то он убийца;
смерти должен быть предан убийца.

וְאִם בְּמָאן דְּפָרְזָלָא מְחָהּ וְקָטְלָהּ קְטוֹלָא הוּא
אֶתְקַטְלָא יִתְקַטְל קְטוֹלָא

15 לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל וּלְגֵיּוֹרֵיָא וּלְתוֹשָׁבִיב ^{resident} בְּתוֹכָם תִּהְיֶינָה

שֵׁשֶׁת־עָרִים הָאֵלֶּה לְמִקְלָט לָנוֹס שָׁמָּה כָּל־מִכָּה־נֶפֶשׁ
בְּשָׁגָגָה:

16 וְאִם־בְּכֵלִי בְרִזָּל | הִכָּהוּ וַיָּמָת רֹצֵחַ הוּא מוֹת יוֹמָת
הָרֹצֵחַ:

Rashi

ואם בכלי ברזל הכהו. אין זה מדבר בהורג בשוגג הסמוך לו אלא בהורג במזיד ובא ללמד שההורג בכל דבר צריך שיהא בו
שיעור כדי להמית שנאמר בכולם אשר ימות בו דמתרגמינן דהיא כמסת דימות בה חוץ מן הברזל שגלוי וידוע לפני הקב"ה
שהברזל ממית בכל שהוא אפילו מחט לפיכך לא נתנה בו תורה שיעור לכתוב בו אשר ימות בו ואם תאמר בהורג בשוגג
הכתוב מדבר הרי הוא אומר למטה או בכל אבן אשר ימות בה בלא ראות וגו' למד על האמורים למעלה שבהורג במזיד
הכתוב מדבר (ספרי קס. סנהדרין עו, ב):

И если ручным камнем, от которого
умереть можно, ударил он его, так
что тот умер, то он убийца; смерти
должен быть предан убийца.

וְאִם בְּאַבְנָא דְּמִתְנַסְבָּא בִידָא דְּהִיא כְּמִסַּת דִּי יָמוֹת
בֶּה מְחָהּ וְקָטְלָהּ קְטוֹלָא הוּא אֶתְקַטְלָא יִתְקַטְל
קְטוֹלָא

17 וְאִם בְּאַבְנֵי יָד אֲשֶׁר־יָמוֹת בָּהּ הִכָּהוּ וַיָּמָת רֹצֵחַ הוּא
מוֹת יוֹמָת הָרֹצֵחַ:

Rashi

באבן יד. שיש בה מלא יד (ספרי קס):
אשר ימות בה. שיש בה שיעור להמית כתרגומו לפי שנאמר (שמות כא, יח) והכה איש את רעהו באבן ולא נתן בה שיעור
יכול כל שהוא לכך נאמר אשר ימות בה (ספרי קס):

Или деревянным ручным орудием, от которого умереть можно, ударил он его, так что тот умер, то он убийца; смерти должен быть предан убийца.

אוּ בְּכָלִי עֵצִי־יָד אֲשֶׁר־יָמוּת בּוֹ הִכָּהוּ וַיָּמָת רֹצֵחַ הוּא
בֵּה מִחָהִי וְקָטְלָהּ קְטוֹלָא הוּא אֶתְקַטְלָא יִתְקַטֵּל
קְטוֹלָא

Rashi

או בכלי עץ יד. לפי שנאמר (שמות כא, כ) וכי יכה איש את עבדו או את אמתו בשבט יכול כל שהוא לכך נאמר בעץ אשר ימות בו שיהא בו כדי להמית (ספרי קס):

Кровомстителъ сам может умертвить убийцу, при встрече с ним может он умертвить его.

גֵּאֵל הָדָם הוּא יָמִית אֶת־הָרֹצֵחַ בְּפָגְעוֹ־בּוֹ הוּא יְמִיתָנוּ:
דִּינָא הוּא יְקַטְלָנָה

Rashi

בפגעו בו. אפילו בתוך ערי מקלט:

И если по ненависти толкнул он его, или бросил что в него с умыслом, так что тот умер,

וְאִם בְּסִנְאָה דָּחָהִי אוֹ רָמָא עֲלוּהִי בְּכַמְנָא וְקָטְלָהּ

to push
away or
down

design

וְאִם־בְּסִנְאָה יִהְדַּפְנוּ אוֹ־הֶשְׁלִיךְ עָלָיו בְּצִדִּיהָ

וַיָּמָת:

Rashi

בצדיה. כתרגמו בכמנא. במארב:

enmity

21 או באיבה הכהו בידו וימת מות-יומת המכה רצח

Или по вражде ударил он его рукою
своею, так что тот умер, то смерти
должен быть предан ударивший,
убийца он; кровомститель может
умертвить убийцу при встрече с ним.

הוא גאל הדם ימית את-הרצח בפגועו-בו:

או בדבבו מכה בידה וקטלה אתקטל יתקטל
מחיא קטולא הוא גאל דמא יקטול ית קטולא כד
אתחייב ליה מן דינא

suddenly

22 ואם בפתע בלא-איבה הדפו או-השליך עליו

Если же нечаянно, без вражды,
толкнул он его, или бросил в него
какое либо орудие без умысла,

כל-כלי בלא צדיה:

ואם בתכיה בלא דבבו דחה או רמא עלוהי כל מאן
בלא כמן ליה

Rashi

בפתע. באונס. ותרגומו בתכיה שהיה סמוך לו ולא היה לו שהות להזהר עליו:

Или какой либо камень, от которого
умереть можно, не видя, уронил он на
него, и тот умер, но он не был врагом
его, и не искал его гибели:

23 או בכל-אבן אשר-ימות בה בלא ראות ויפל עליו

וימת והוא לא-אויב לו ולא מבקש רעתו:

או בכל אבנא דהיא כמסת די ימות בה בלא חזי
ורמא עלוהי וקטלה והוא לא סגי ליה ולא תבע
בישתיה

Rashi

או בכל אבן אשר ימות בה. הכהו:

בלא ראות. שלא ראהו:

ויפל עליו. מכאן אמרו ההורג דרך ירידה גולה דרך עלייה אינו גולה (מכות ז, ב):

То пусть общество рассудит между
убившим и кровомстителем по этим
законам;

וידונון כְּנִשְׁתָּא בֵּין מַחֲיָא וּבֵין גָּאֵל דְּמָא עַל דִּינָא
הָאֵלִין

И пусть спасет общество убийцу от
руки кровомстителя и возвратит его
общество в город убежища его, куда
он убежал, где он должен оставаться
до смерти великого священника,
которого помазали священным елеем.

וַיִּשְׁזָבוּ כְּנִשְׁתָּא יְת קְטוּלָא מִיַּד גָּאֵל דְּמָא וַיְתִיבוּ
יְתִיָּה כְּנִשְׁתָּא לְקָרִית שְׁזָבוּתָהּ דִּי עָרָק לְתַמָּן וַיֵּתֵב בָּהּ
עַד דִּימוֹת כְּהֵנָּא רַבָּא דִּי רַבִּי יְתִיָּה בְּמִשַּׁח קוֹדֶשׁ

24 וְשֹׁפְטוֹ הָעֵדָה בֵּין הַמִּכָּה וּבֵין גָּאֵל הַדָּם עַל הַמִּשְׁפָּטִים
הָאֵלֶּה:

25 וְהִצִּילוּ הָעֵדָה אֶת־הַרֹצֵחַ מִיַּד גָּאֵל הַדָּם וְהָשִׁיבוּ אֹתוֹ
הָעֵדָה אֶל־עִיר מִקְלָטוֹ אֲשֶׁר־נָס שָׁמָּה וַיָּשֶׁב בָּהּ
עַד־מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדֹל אֲשֶׁר־מָשַׁח אֹתוֹ בְּשֶׁמֶן הַקֹּדֶשׁ:

Rashi

עד מות הכהן הגדול. שהוא בא להשרות שכינה בישראל ולהאריך ימיהם והרוצח בא לסלק את השכינה מישראל ומקצר את
ימי החיים. אינו כדאי שיהא לפני כהן גדול (ספרי קס). דבר אחר לפי שהיה לו לכהן גדול להתפלל שלא תארע תקלה זו
לישראל בחייו:

אשר משח אותו בשמן הקדש. לפי פשוטו מן המקראות הקצרים הוא שלא פירש מי משחו אלא כמו אשר משחו המושח
אותו בשמן הקדש. ורבותינו דרשוהו במסכת מכות (יא, ב) לראיית דבר ללמד שאם עד שלא נגמר דינו מת כהן גדול ומנו
אחר תחתיו ולאחר מכאן נגמר דינו חוזר במיתתו של שני שנאמר אשר משח אותו וכי הוא משחו לכהן או הכהן משח אותו
אלא להביא את הנמשח בימיו שמחזירו במיתתו:

Если же убийца выйдет за предел
города убежища своего, куда он
убежал,

וְאִם־יֵצֵא יֵצֵא הָרֹצֵחַ אֶת־גְּבוּל עִיר מִקְלָטוֹ אֲשֶׁר יָנוֹס
שָׁמָּה:

26 וְאִם־יֵצֵא יֵצֵא הָרֹצֵחַ אֶת־גְּבוּל עִיר מִקְלָטוֹ אֲשֶׁר יָנוֹס
שָׁמָּה:

И застигнет его кровомститель вне предела города убежища его, и убьет кровомститель убийцу, то нет за него вины крови.

וַיִּשְׁכַּח יְתֵהּ גֹאֵל דָּמָא מִבְּרָא לְתַחוּם קְרִית שְׁזִבוּתָהּ
וַיִּקְטֹּל גֹּאֵל דָּמָא יֵת קְטוּלָא לִית לֵה דָמָא

Rashi

אין לו דם. הרי הוא כהורג את המת שאין לו דם (מכות יב):

Ибо в городе убежища своего должен он оставаться до смерти великого священника, а по смерти великого священника может возвратиться убийца в землю владения своего.

אַרְי בְּקְרִית שְׁזִבוּתָהּ יָתֵב עַד דִּימוֹת פְּהִנָּא רַבָּא וּבְתֵר
דִּימוֹת פְּהִנָּא רַבָּא יְתוּב קְטוּלָא לְאַרְע אֶחָסְנָתָהּ

И да будет это у вас установленным законом в роды ваши, во всех поселениях ваших:

וַיְהִי־זֶה אֵלַיִן לְכוּן לְגִזְרַת דִּין לְדָרִיכוֹן בְּכָל מוֹתְבְּנִיכוֹן

Rashi

בכל מושבתים. למד שתהא סנהדרין [קטנה] נוהגת בחוצה לארץ כל זמן שנוהגת בארץ ישראל (שם ז, א):

Если кто убьет человека, то по показанию свидетелей должно убить убийцу; один же свидетель не может показать против человека, чтобы он подлежал смерти.

כָּל דִּיקְטוּל נַפְשָׁא לְפוּם סְהָדִין יִקְטֹל יֵת קְטוּלָא
וְסִהִיד חַד לֹא יִסְהִיד בְּאַנְשׁ לְמַקְטָל

Rashi

27 וּמָצָא אֹתוֹ גֹּאֵל הַדָּם מְחוּץ לְגִבּוּל עִיר מְקֻלָּטוֹ וְרָצַח
גֹּאֵל הַדָּם אֶת־הָרָצָח אֵין לוֹ דָּם:

28 כִּי בְּעִיר מְקֻלָּטוֹ יָשֵׁב עַד־מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדֹל וְאַחֲרֵי מוֹת
הַכֹּהֵן הַגָּדֹל יָשׁוּב הָרָצָח אֶל־אֶרֶץ אֲחֻזָּתוֹ:

29 וְהָיָה אֵלֶּה לָכֶם לְחֻקַּת מִשְׁפָּט לְדוֹרֹתֵיכֶם בְּכָל
מוֹשְׁבֹתֵיכֶם:

30 כָּל־מִכָּה־נֶּפֶשׁ לְפִי עֵדִים יִרְצָח אֶת־הָרָצָח וְעַד אֶחָד
לֹא־יִעֲנֶה בְּנַפְשׁ לְמוֹת:

כל מכה נפש וגו'. הבא להרגו על שהכה את הנפש:

לפי עדים ירצח. שיעידו שבמזיד ובהתראה הרגו (ספרי קסא):

И не берите выкупа за душу убийцы,
который повинен смерти, — ибо он
должен быть предан смерти.

וְלֹא תִקְחוּ כֹפֶר לְנֶפֶשׁ רֹצֵחַ אֲשֶׁר־הוּא רָשָׁע לְמוֹת
אֲרִי אֶת־קִטְלָא יִתְקַטֵּל

31 וְלֹא־תִקְחוּ כֹפֶר לְנֶפֶשׁ רֹצֵחַ אֲשֶׁר־הוּא רָשָׁע לְמוֹת

כִּי־מוֹת יוֹמֵת:

Rashi

ולא תקחו כופר. לא יפטר בממון (כתובות לו. ספרי שם):

И не берите выкупа взамен побега в
город убежища его, чтобы он мог
опять поселиться в земле прежде
смерти священника.

וְלֹא תִקְבְּלוּן מָמוֹן עַל אֲנָשׁ קָטוּל דִּי הוּא חַיִּב לְמִקְטָל
לְמַתָּב בְּאַרְצָא עַד דִּימוֹת פְּהָגָא

32 וְלֹא־תִקְחוּ כֹפֶר לְנוֹס אֶל־עִיר מְקַלְטוֹ לְשׁוּב לְשַׁבָּת

בְּאַרְצֵי עַד־מוֹת הַכֹּהֵן:

Rashi

ולא תקחו כפר לנוס אל עיר מקלטו. למי שנס אל עיר מקלטו שהרג בשוגג אינו נפטר מגלות בממון ליתן כופר לשוב לשבת בארץ בטרם ימות הכהן (ספרי שם):

לנוס. כמו לָנוֹס כמו (מיכה ב, ח) שובי מלחמה ששבו מן המלחמה וכן (צפניה ג, יח) נוגי ממועד וכן (יהושע ה, ה) כי מולים היו כאשר תאמר שוב על מי ששב כבר ומול על מי שמל כבר כן תאמר לנוס על מי שנס כבר וקורוהו נוס כלומר מוברח. ואם תאמר לנוס לברוח ותפרשהו לא תקחו כופר למי שיש לו לברוח לפטרו מן הגלות לא ידעתי היאך יאמר לשוב לשבת בארץ הרי עדיין לא נס ומהיכן ישוב:

И не оскверняйте земли, в которой вы
находитесь, ибо кровь оскверняет
землю, а земле не прощается за
кровь, которая в ней пролита была,
разве только кровию пролившего ее.

וְלֹא תִחַיֵּבוּן יְת אֶרֶץ דִּי אֲתוֹן בָּהּ אֲרִי דְמָא הוּא
מְחַיֵּב יְת אֶרֶץ וְלֹאֶרֶץ לֹא מְתַכֵּפֵר עַל דָּם זָכַאי דִּי
אֲתַאשֵׁד בָּהּ אֱלֵהֵן בְּדָם אֲשֵׁדָה

И не пятнай земли, в которой вы
живете, среди которой Я обитаю, ибо
Я, Превечный, обитаю среди сынов
Израилевых.

וְלֹא תִסְאָבוּן יְת אֶרֶץ דִּי אֲתוֹן יְתִבִּין בָּהּ דִּי שְׂכֻנָּתִי
שְׂרָיָא בְּגוּהָ אֲרִי אֲנָא יִי דְשְׂכֻנָּתִי שְׂרָיָא בְּגוּ בְנֵי
יִשְׂרָאֵל

33 וְלֹא־ תַחְנִיפוּ ^{to soil} אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם בָּהּ כִּי הָדָם

הוּא יַחְנִיף אֶת־הָאָרֶץ וְלֹא־יִכָּפֵר לָדָם אֲשֶׁר
שָׁפַךְ־בָּהּ כִּי־אִם בְּדָם שֹׁפְכוֹ:

Rashi

ולא תחניפו. ולא תרשיעו. כתרגמו ולא תחייבון:

34 וְלֹא תִטְמֵא אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם יֹשְׁבִים בָּהּ אֲשֶׁר

אֲנִי שׁוֹכֵן בְּתוֹכָהּ כִּי אֲנִי יְהוָה שׁוֹכֵן בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

(פ)

Rashi

אשר אני שכן בתוכה. שלא תשכינו אותי בטומאתה:

כי אני ה' שוכן בתוך בני ישראל. אף בזמן שהם טמאים שכינה (שרויה) ביניהם:

במדבר 36

И приступили главы отческих домов
из рода сынов Гилеада, сына Махира,
сына Манассии, из родов сынов
Иосифовых, и говорили пред
Моисеем и пред князьями, главами
отческих колен сынов Израилевых,

וְקָרְבוּ רִישֵׁי אֲבֹתָא לְזִרְעֵית בְּנֵי גִלְעָד בֶּר מְכִיר בֶּר
מְנַשֶּׁה מְזִרְעֵית בְּנֵי יוֹסֵף וַיְדַבְּרוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה וְקָדָם
רַבְרָבֵיא רִישֵׁי אֲבֹתָא לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל

И сказали: Превечный повелел
господину нашему дать землю в удел
сынам Израилевым по жребию, и
господину нашему повелено
Превечным отдать удел Целафхада,
брата нашего, дочерям его.

וַאֲמָרוּ יְת רַבּוֹנֵי פְקִיד יְיָ לְמַתָּן יְת אֶרְעָא בְּאַחֲסָנָא
בְּעַדְבָא לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְרַבּוֹנֵי אֶתְפַּקֵּד בְּמִמָּרָא דִּי
לְמַתָּן יְת אַחֲסָנָא צִלְפַּחַד אַחֲוָנָא לְבָנָתָהּ

1 וַיִּקְרְבוּ רִאשֵׁי הָאֲבוֹת לְמִשְׁפַּחַת בְּנֵי־גִלְעָד בְּנוֹ־מְכִיר

בְּנוֹ־מְנַשֶּׁה מִמִּשְׁפַּחַת בְּנֵי יוֹסֵף וַיְדַבְּרוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה וּלְפְנֵי

הַנְּשָׂאִים רִאשֵׁי אֲבוֹת לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל:

2 וַיֹּאמְרוּ אֶת־אֲדֹנָי צִוָּה יְהוָה לָתֵת אֶת־הָאֶרֶץ בְּנַחֲלָה

בְּגוּרָל לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֲדֹנָי צִוָּה בִּיהוָה לָתֵת אֶת־נַחֲלַת

צִלְפַּחַד אַחֲוָנוּ לְבָנָתָיו:

Если же они будут женами одного из сынов колен Израилевых, то убавится удел их от удела отцов наших и прибавится к уделу колена тех, за которыми они будут, а от нашего жеребьевого удела убавится он.

וַיְהִיוּ לְחֵד מִבְּנֵי שְׁבֹטֵי דְבִנֵי יִשְׂרָאֵל לְנָשִׁים וְתִתְּמוּנָה
אֶחָסְנָתָהּ מֵאֶחָסְנָת אֲבֵהֶתָּנָה וְתִתְּמוּסָף עַל אֶחָסְנָת
שְׁבֹטֵיָּהּ דִּיהִיוּ לָהֶן וּמַעֲדָב אֶחָסְנָתָנָה יִתְּמוּנָה

to scrape
off

3 וְהָיוּ לְאֶחָד מִבְּנֵי שְׁבֹטֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לְנָשִׁים וְנִגְרָעָה

נַחֲלָתָן מִנַּחֲלַת אֲבֹתֵינוּ וְנוֹסָף עַל נַחֲלַת הַמָּטָה אֲשֶׁר

תִּהְיֶינָה לָהֶם וּמִגֵּרָל נַחֲלָתָנוּ יִגָּרַע:

Rashi

ונוסף על נחלת המטה. שהרי בנה יורשה והבן מתיחס על שבט אביו:

Даже когда будет юбилейный год у сынов Израилевых, останется удел их присоединенным к уделу колена тех, за которыми они будут, и от удела нашего отческого колена убавится удел их.

וְאִם יִהְיֶה יוֹבֵל לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִתְּמוּסָף אֶחָסְנָתָהּ עַל
אֶחָסְנָת שְׁבֹטָא דִּי תִהְיוּ לָהֶן וּמֵאֶחָסְנָת שְׁבֹטָא
דְּאֲבֵהֶתָּנָה יִתְּמוּנָה אֶחָסְנָתָהּ

4 וְאִם־יִהְיֶה הַיּוֹבֵל לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְנוֹסְפָה נַחֲלָתָן עַל נַחֲלַת

הַמָּטָה אֲשֶׁר תִּהְיֶינָה לָהֶם וּמִנַּחֲלַת מָטָה אֲבֹתֵינוּ יִגָּרַע

נַחֲלָתָן:

Rashi

וּאִם יִהְיֶה הַיּוֹבֵל. מֵכָאן הִיא רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר עֵתִיד הַיּוֹבֵל שִׁיפְסוּק (ת"כ ויקרא פרשתא יג, א):

וּאִם יִהְיֶה הַיּוֹבֵל. כְּלוּמַר אֵין זוֹ מְכִירָה שְׁחֹזֶרֶת בַּיּוֹבֵל שֶׁהִירוּשָׁה אֵינָה חֹזֶרֶת. וּאִפִּילוּ אִם יִהְיֶה הַיּוֹבֵל לֹא תַחֲזוֹר הַנַּחֲלָה לְשִׁבְטוֹ
וְנִמְצָא שְׁנוּסָפָה עַל נַחֲלַת הַמָּטָה אֲשֶׁר תִּהְיֶינָה לָהֶם:

И заповедал Моисей сынам
Израилевым, по повелению
Превечного, сказав: справедливо
говорит колено сынов Иосифовых.

וּפְקִיד מֹשֶׁה יֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל מִמְרָא דִּי לְמִימַר
יָאוֹת שְׁבָטָא דְּבְנֵי יוֹסֵף מִמְלָלִין

Вот, что повелел Превечный о
дочерях Целафхада, и сказал: кто
понравится глазам их, того могут они
быть женами, только в роде колена
отца своего должны они быть
женами.

דִּין פְּתֻגָּמָא דִּי פְקִיד יֵי לְבָנַת צִלְפָּחָד לְמִימַר לְדַתְקִין
בְּעֵינֵיהוֹן תְּהִינָה לְנָשִׁין בְּרֵם לְזִרְעִית שְׁבָטָא דְּאִבְהוֹן
תְּהִינָה לְנָשִׁין

Чтобы не переходил удел сынов
Израилевых из колена в колено, а
каждый к уделу отческого колена
своего должны быть привязаны сыны
Израилены.

וְלֹא תִסָּחַר אַחְסָנָא לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל מִשְׁבָּטָא לְשְׁבָטָא
אֲרִי גִבֵּר בְּאַחְסָנַת שְׁבָטָא דְּאִבְהֵתוּהִי יִדְבָּקוּן בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל

5 וַיֵּצֵא מֹשֶׁה אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל־פִּי יְהוָה לֵאמֹר כֵּן מִטָּה
בְּנֵי־יוֹסֵף דְּבָרִים:

6 זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לְבָנוֹת צִלְפָּחָד לֵאמֹר לְטוֹב
בְּעֵינֵיהֶם תְּהִינָה לְנָשִׁים אֹךְ לְמִשְׁפַּחַת מִטָּה אֲבֵיהֶם
תְּהִינָה לְנָשִׁים:

7 וְלֹא־תִסָּב נַחֲלָה לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּטָּה אֶל־מִטָּה כִּי אִישׁ
בְּנַחֲלַת מִטָּה אֲבִתּוֹ יִדְבָּקוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל:

И всякая дочь, наследующая удел в коленах сынов Израилевых, должна быть женою когонибудь из рода отческого колена своего, дабы сыны Израилевы наследовали каждый удел свой;

וְכָל בִּרְתָּא יִרְתָּת אַחְסָנָא מִשְׁבֻּטָּא דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְחַד
מִזְרַעִית שְׁבֻטָּא דְּאֲבוּהָא תְּהִי לְאַנְתּוֹ בְּדִיל דִּירְתּוֹן בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל גְּבֵר אַחְסָנָא אֲבִהֶתוּהִי

Rashi

וכל בת ירשת נחלה. שלא היה בן לאביה:

И чтобы не переходил удел из колена в другое колено; но каждое к уделу своему должны быть привязаны колена сынов Израилевых.

וְלֹא תִסָּחַר אַחְסָנָא מִשְׁבֻּטָּא לְשֻׁבֻטָּא אֲחֵרָנָא אֲרִי
גְּבֵר בְּאַחְסָנָתָהּ יִדְבְּקוֹן שְׁבֻטָּא דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל

Как повелел Превечный Моисею, так и сделали дочери Целафхадовы.

כְּמָא דִּי פִקִּיד יִי יְת מֹשֶׁה כֹּן עֲבָדוּ בְּנֵת צִלְפָּחֵד

И сделались Махла, Тирца и Хагла и Милка и Ноа, дочери Целафхадовы, женами сынов дядей своих.

וְהוֹאָה מַחֲלָה תִרְצָה וְחַגְלָה וּמִלְכָּה וְנוֹעָה בְּנֵת צִלְפָּחֵד
לְבָנֵי אָחִי אֲבוּהֶון לְנָשִׁין

8 וְכָל־בֵּת יִרְשֶׁת נַחֲלָה מִמִּטּוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְאַחַד

מִמִּשְׁפַּחַת מִטָּה אָבִיהָ תִּהְיֶה לְאִשָּׁה לְמַעַן יִירָשׁוּ בְנֵי

יִשְׂרָאֵל אִישׁ נַחֲלַת אֲבִתּוֹ:

9 וְלֹא־תִסָּב נַחֲלָה מִמִּטָּה לְמִטָּה אַחֵר כִּי־אִישׁ בְּנִיחָלָתוֹ

יִדְבְּקוּ מִטּוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

10 כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה כֹּן עָשׂוּ בָנוֹת צִלְפָּחֵד:

11 וַתִּהְיֶינָה מַחֲלָה תִרְצָה וְחַגְלָה וּמִלְכָּה וְנוֹעָה בָנוֹת

צִלְפָּחֵד לְבָנֵי דִידֵיהֶון לְנָשִׁים:

Rashi

מחלה תרצה וגו'. כאן מנאן לפי גדולתן זו מזו בשנים ונשאו כסדר תולדותן ובכל המקרא מנאן לפי חכמתן ומגיד ששקולות זו כזו (ב"ב קכ):

В родах сынов Манассии, сына
Иосифова, были они женами, и удел
их остался в родовом колене отца их.

מִזְרַעֲיִת בְּנֵי מְנַשֶּׁה בֶּר יוֹסֵף הָוְאָה לְנָשִׁין וְהוּת
אֲחֻסְנִתְהוֹן עַל שְׂבָטָא זִרְעִית אָבוּהוֹן

Эти суть заповеди и законы, которые
заповедал Превечный чрез Моисея
сынам Израилевым, на равнинах
Моавитских, у Иордана против
Иерихона.

אֵלֵין פְּקוּדֵיָא וְדִינֵיָא דִּי פְקִיד יְיָ בִּידָא דְּמֹשֶׁה לְוֵית בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל בְּמִישְׁרָא דְּמוֹאָב עַל יַרְדֵּנָא דִּירִיחוֹ

Jeremiah 2:4-28, 3:4

הפטרה — ירמיהו

הפטרה

ירמיהו 2

Hear ye the word of the LORD, O house
of Jacob, and all the families of the
house of Israel;

Thus saith the LORD: What
unrighteousness have your fathers
found in Me, that they are gone far from
Me, and have walked after things of
nought, and are become nought?

12 מִמְּשַׁפְּחֹת בְּנֵי־מְנַשֶּׁה בְּנוֹי־יוֹסֵף הָיוּ לְנָשִׁים וְתֵהִי נַחֲלָתָן
עַל־מַטֵּה מְשַׁפַּחַת אָבוֹהֵן:

13 אֵלֶּה הַמִּצְוֹת וְהַמְשָׁפְטִים אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּעֶרְכַּת מוֹאָב עַל יַרְדֵּן יְרִיחוֹ:

4 שְׁמְעוּ דְּבַר־יְהוָה בֵּית יַעֲקֹב וְכָל־מִשְׁפָּחוֹת בֵּית
יִשְׂרָאֵל:

5 כֹּה אָמַר יְהוָה מַה־מָּצְאוּ אֲבוֹתֵיכֶם בִּי לְעוֹל כִּי רָחֲקוּ
מֵעָלַי וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵי הַהֶבֶל וַיִּהְיוּ:

Neither said they: 'Where is the LORD that brought us up Out of the land of Egypt; that led us through the wilderness, through a land of deserts and of pits, through a land of drought and of the shadow of death, through a land that no man passed through, and where no man dwelt?'

And I brought you into a land of fruitful fields, to eat the fruit thereof and the good thereof; but when ye entered, ye defiled My land, and made My heritage an abomination.

The priests said not: 'Where is the LORD?' And they that handle the law knew Me not, and the rulers transgressed against Me; the prophets also prophesied by Baal, and walked after things that do not profit.

Wherefore I will yet plead with you, saith the LORD, and with your children's children will I plead.

For pass over to the isles of the Kittites, and see, and send unto Kedar, and consider diligently, and see if there hath been such a thing.

Hath a nation changed its gods, which yet are no gods? But My people hath changed its glory For that which doth not profit.

6 וְלֹא אָמְרוּ אֵינָהּ יְהוָה הַמַּעֲלֶה אֶתְנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם

הַמּוֹלִיד אֶתְנוּ בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ עֲרָבָה וְשׁוֹחָה ^{a chasm} בְּאֶרֶץ

צִיָּה ^{deep darkness} וְצִלְמוֹת ^{dry land} בְּאֶרֶץ לֹא-עֶבֶר בַּהּ אִישׁ

וְלֹא-יָשָׁב אָדָם שָׁם:

7 וְאָבִיא אֶתְכֶם אֶל-אֶרֶץ הַכַּרְמֶל לֶאֱכֹל פְּרִיָּה וְטוֹבָה

וְתִבְאֹ וְתִטְמְאוּ אֶת-אֲרָצִי וְנִחַלְתִּי שְׁמִתְּם לְתוֹעֵבָה:

8 הַכֹּהֲנִים לֹא אָמְרוּ אֵינָהּ יְהוָה וְתַפְשִׁי הַתּוֹרָה לֹא יִדְעוּנִי

וְהָרָעִים פָּשְׁעוּ בִּי וְהַנְּבִיאִים נִבְּאוּ בַּפֶּעַל וְאַחֲרֵי-לֹא-

יִזְעֻלוּ ^{properly} הֵלְכוּ:

9 לָכֵן עַד אָרִיב אֶתְכֶם נְאֻם-יְהוָה וְאֶת-בְּנֵי בְנֵיכֶם אָרִיב:

10 כִּי עֲבְרֹוּ אֲנִי כְּתִימִם וְרָאוּ וְקִדְּר שְׁלָחוּ וְהִתְבּוֹנְנוּ מֵאֵד

וְרָאוּ הֵן הִיְתָה כְּזָאת:

11 הַהִמְיָר ^{to alter} גּוֹי אֱלֹהִים וְהִמָּה לֹא אֱלֹהִים וְעַמִּי הִמְיָר

כְּבוֹדוֹ בָּלוֹא יִזְעִיל:

Be astonished, O ye heavens, at this, and
be horribly afraid, be ye exceeding
amazed, saith the LORD.

For My people have committed two
evils: They have forsaken Me, the
fountain of living waters, and hewed
them out cisterns, broken cisterns, That
can hold no water.

Is Israel a servant? Is he a home-born
slave? Why is he become a prey?

The young lions have roared upon him,
and let their voice resound; and they
have made his land desolate, his cities
are laid waste, without inhabitant.

The children also of Noph and
Tahpanhes feed upon the crown of thy
head.

Is it not this that doth cause it unto thee,
that thou hast forsaken the LORD thy
God, when He led thee by the way?

And now what hast thou to do in the
way to Egypt, to drink the waters of
Shihor? Or what hast thou to do in the
way to Assyria, to drink the waters of
the River?

12 שָׁמוּ שָׁמַיִם עַל־זֹאת וְשַׁעֲרוֹ חָרְבוּ מֵאֵד נֹאֲם־יְהוָה:

13 כִּי־שְׁתֵּימֵ רָעוֹת עָשָׂה עַמִּי אֹתִי עֲזָבוּ מְקוֹר ^{source} | מַיִם

חַיִּים לְחַצֵּב ^{to cut or carve} לָהֶם בְּאֵרוֹת בְּאֵרֹת נִשְׁבָּרִים אֲשֶׁר

לֹא־יִכְלוּ הַמַּיִם:

14 הָעֶבֶל יִשְׂרָאֵל אִם־ יֵלִיד ^{native} בֵּית הָאֵל מִדּוֹעַ הָיָה

לְבוֹ : ^{contempt}

15 עָלָיו יִשְׁאַגּוּ ^{to rumble or moan} כְּפָרִים ^{young lion} נָתְנוּ קוֹלָם וַיִּשְׁתּוּ אֶרְצוֹ

לְשִׁמָּה עָרָיו ^{to burn or set on fire} נִצְתָה [נִצְתּוּ] מִבְּלִי יֵשֵׁב:

16 גַּם־בְּנֵי־נֹף וְתַחֲפָנֶס [וְתַחֲפָנֶס] יִרְעוּ קִדְקֵד: ^{scalp}

17 הֲלוֹא־זֹאת תַּעֲשֶׂה־לָּךְ עֲזָבְךָ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בָּעֵת

מִלִּיכְךָ בַּדֶּרֶךְ:

18 וְעַתָּה מִה־לָּךְ לְדֶרֶךְ מִצְרַיִם לְשָׁתוֹת מִי שִׁחֹר וּמִה־לָּךְ

לְדֶרֶךְ אַשּׁוּר לְשָׁתוֹת מִי נָהָר:

Thine own wickedness shall correct thee, and thy backslidings shall reprove thee: Know therefore and see that it is an evil and a bitter thing, that thou hast forsaken the LORD thy God, neither is My fear in thee, Saith the Lord GOD of hosts.

For of old time I have broken thy yoke, and burst thy bands, and thou saidst: 'I will not transgress'; upon every high hill And under every leafy tree Thou didst recline, playing the harlot.

Yet I had planted thee a noble vine, Wholly a right seed; How then art thou turned into the degenerate plant Of a strange vine unto Me?

For though thou wash thee with nitre, and take thee much soap, yet thine iniquity is marked before Me, saith the Lord GOD.

How canst thou say: 'I am not defiled, I have not gone after the Baalim'? See thy way in the valley, know what thou hast done; thou art a swift young camel traversing her ways;

A wild ass used to the wilderness, that snuffeth up the wind in her desire; her lust, who can hinder it? All they that seek her will not weary themselves; in her month they shall find her.

19 תִּסְרְרֹךְ וּמִשְׁבוּתֶיךָ תִּוְכַחֵךְ וְדָעִי וְרָאִי כִּי־רָע
backsliding to chastise
וְאָמַר עֲזָבָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיהָ וְלֹא פָחַדְתִּי אֱלֹהֶיהָ
alarm
נֹאֵם־אֱדֹנָי יְהוָה צָבָאוֹת:

20 כִּי מַעֲוָלִים שָׁבַרְתִּי עָלַי נִתְקַתִּי מוֹסְרֹתֶיךָ וְתֹאמְרִי
to tear off
לֹא אֶעֱבֹד [אֶעֱבֹר] כִּי עַל־כָּל־גִּבְעָה גִבְהָה
to tip over verdant
וְתַחַת כָּל־עֵץ רָעִנָן אֶת צִעָה זֹנָה:

21 וְאֵנֹכִי נִטְעַתִּיךָ שָׂרֵק כְּלֵה יָרַע אֲמַת וְאִיד נִהְפַכְתָּ
a vine stock
לִי סוּרִי הִגָּפֹן נִכְרִיהָ :
foreigner

22 כִּי אִם־תִּכְבֹּסִי בִנְתָר וְתִרְבִּי־לֶךְ בְּרִית
mineral potash to trample
נִכְתָּם עֹנֶה לְפָנַי נֹאֵם אֱדֹנָי יְהוָה:
properly

23 אִיךָ תֹאמְרִי לֹא נִטְמָאתִי אַחֲרֵי הַבְּעָלִים לֹא הִלַכְתִּי
a young she-camel
רָאִי דֶרֶכְךָ בְּגִיָּא דָּעִי מִה עֲשִׂית בְּכֶרֶה קָלָה
to interlace
מִשְׁרַכַת דִּרְכֶּיהָ:

24 פָּרָה | לְמַד מְדַבֵּר בָּאוֹת נִפְשׁו
longing accustomed the onager
[נִפְשָׁה] שְׂאֵפָה רוּחַ תִּאֲנֶתָה מִי יִשְׁכַּבְנָה כָּל־
to inhale eagerly
מִבְקָשֶׁיהָ לֹא יִיעֲפוּ בְּחֻדְשָׁהּ יִמְצְאוּנָה:
to tire

Withhold thy foot from being unshod,
and thy throat from thirst; but thou
saidst: 'There is no hope; No, for I have
loved strangers, and after them will I
go.'

she was
thirsty [וּגְרוּגָה]
throat וגורג
barefoot מִיָּחַף
to debar
from
benefit
or... רגלך מְנַעִי 25
to desist
מִצְמָאָה וְתֹאמְרִי נֹאֵשׁ לֹא כִּי־אֶהְבֵּתִי זָרִים וְאַחֲרֵיהֶם

אלך:

As the thief is ashamed when he is
found, so is the house of Israel
ashamed; they, their kings, their
princes, and their priests, and their
prophets;

כְּבִשְׁת׃ גֹּנֵב כִּי יִמָּצָא כֵּן הִבִּישׁוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל הָמָּה 26

מְלָכֵיהֶם שָׂרֵיָהֶם וְכֹהֲנֵיהֶם וְנְבִיאֵיהֶם:

Who say to a stock: 'Thou art my father',
and to a stone: 'Thou hast brought us
forth', for they have turned their back
unto Me, and not their face; but in the
time of their trouble they will say:
'Arise, and save us.'

אֲמֹרִים לַעֵץ אָבִי אַתָּה וְלָאֶבֶן אַתָּה יִלְדֹתִנִּי [וְיִלְדֹתֶנּוּ] 27

the nape or
back of
the... כִּי־פָנָו אֵלַי עָרְפוּ וְלֹא פָנִים וּבִעַת רַעְתָּם יֹאמְרוּ

קוּמָה וְהוֹשִׁיעֵנו:

But where are thy gods that thou hast
made thee? Let them arise, if they can
save thee in the time of thy trouble; for
according to the number of thy cities
Are thy gods, O Judah.

וְאַיֶּה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר עָשִׂיתָ לָךְ יָקוּמוּ אִם־יִוָּשִׁיעוּךָ בְּעֵת 28

רַעְתָּךְ כִּי מִסִּפְּר עָרֶיךָ הֵיוּ אֱלֹהֶיךָ יְהוּדָה: (ס)

ירמיהו 3

Didst thou not just now cry unto Me:
'My father, Thou art the friend of my
youth.

was
awakened הָלֹא מִעַתָּה קראתי [קָרָאת] לִי אָבִי אֱלֹוִי נַעֲרִי 4

אתה: